

Nr. 7.

Tomul IV.

ALBINA CARPAȚILOR

Sibiu.
15 Ianuarie
1880.

Apare la 15. și ultima fișă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sct 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiu, la colectanții, la oficiile postale și la toate librăriile.

Amor și ortografiă.

Novelă.

(Continuare.)

Acesta însă nu era acasă, șcim din ce motive. Ce era să facă Salitrénu? El se duse să-l caute la „Împăratul Romanilor,” și se afla aci de cât-va timp, când îl găsim noi.

— „Șciți o noutate mare?” dîse un tîner profesor surfînd ușor.

— „Ce fel?” strigă totă societatea.

— „Academia română a numit o comisiune care să facă un proiect de ortografiă.”

— „Ah!” observă un tîner avocat, „tu ne spuî o noutate vechiă. Până acum a cetit-o totă lumea în țiare.”

— „Vechiă, nevechiă,” dîse un medic etimologist, „ea este importantă. Cel pușin se va hotărî cum să se scrie, va dispărea odată confusiunea. De sigur etimologiștii vor triumfa.”

— „Lass dich nicht auslachen!” dîse érá-și profesorul, care vorbise întăi. „Sunt sigur că Academia română ar mări confusiunea, decă în ția de astăđi ar măi asculta cine-va de vocea ei. Ei îi e rezervată sórtea „Cassandreî celei mute,” cum cãntă A. Mureșen: să strige în pustii.”

— „Cu singura deschilinire,” observă Salitrénu, „că nenorocita preotésă a Troenilor pređicea peirea patriei sale, pe când Academia română nu pređice nimic de tot.”

— „Bravo! bravo!” strigă societatea, rîdînd cu hot, deși fonetiștii și etimologiștii erau amestecați într'énsa.

— „Ah! de te-ar auđi Renténu,” dîse medicul întăi, „că-î tîrășci idolul prin noroiu, ț-ar retrace clientela și favórea sa.”

— „Vrabia mălaiu viséză,” observă un tehnic fórte realist. „Ț-ar măi plăcea ca bétrănul capitalist să móră sub mânia ta, decăt sub a d-luî Salitrénu.”

— „Oh, oh!” făcu societatea cu o indignațiune comică. „Ce glumă lugubră!”

— „Déc' ar muri, ar sálta ginere-séu Parafescu, că-cî ar moșteni tot,” dîse tehnicul.

— „Măi încet, măi încet,” îl înterupse profesorul. „Parafescu încă nu e ginerele luî Renténu.”

— „Décă nu e, va fi mănec. Noutatea e cunoscută de totă lumea, har domnului!” fu respunsul tehniculuî.

— „Dar se șopteșce încet,” făcu avocatul, care era tot-déuna cel măi bine informat, „că „drăguța națională” nu-l prea are la stomach pe bîetul Parafescu.”

— „Tu numai atăta șciî?” dîse profesorul gelos de atențiunea, cu care ascultaî toți cuvintele avocatuluî. „Se spune încă măi mult. Cu cât Renténu e măi mare inimic al fonetismuluî, cu atăta fiica-sa adoréză măi tare fonetismul în carne și óse.”

— „Fonetismul în carne și óse! Étă o espresiune originală,” dîse medicul. „Pe cine l'ați botezat așa?”

— „Ei, pe cine altul, decăt pe poetul nostru, pe Zefirescu.”

— „He! he! șciă el ce face,” dîse tehnicul, „eî am vėđut pe bétrăna servitóre a d-reî întrând la Zefirescu.”

— „Ah! ah!” făcu societatea mirosind scandalul.

— „Într'una din țile,” continuă vorbitorul, „nu m'ași mira să vėd pe modernul Romeo pe balconul Iuliei. Situațiune măi analógă nu s'a putut: Montegut și Capulet, cu alte vorbe: fonetism și etimologism.”

— „Měi, dar literat măi eșci tu astă-séră,” dîse profesorul.

— „E inspirat,” făcu tehnicul, „șî-a vėđut drăguța națională.”

1) Nu te face de ris.

1) Termin adoptat în acéstă societate, în loc de: d-șóră română.

— „Bravo! bravo!“ făcu societatea, „să plătescă o „rundă“¹⁾.

— „O idee!“ dişe avocatul, „toţi câţi şi-au vădut „drăguţa naţională,“ să plătescă o rundă.“

— „Ai! ai! atunci se face beţiă naţională,“ observă Salitrénu.

Societatea rise.

— „Aşteptaţi să vină şi Parafescu cu prietinel său Zefirescu,“ observă technical.

— „Adevărat!“ dişe profesorul, „ei ar plăti runda împreună, decă cum-va nu se vor fi apucat de cap. În ori ce cas dela ei două nu profităm mult.“

Într'aceea Iancu şi Aurel intrară la braţ prin uşa din fundul salei, ca şi când ar fi fost cei mai buni amici.

— „Étä-î!“ strigă profesorul, care-î vedu mai întâiu prin ochelarii săi. „Lupus in fabula. Facu-mi cruce, dómne, ei sunt la braţ.“

— „Sfêrşitul lumii, antichrist!“ observă technical cu o spaimă comică.

Salitrénu care şedea cu faţa spre uşă, tresări vedând pe cei două rivali la braţ. Nu şcia la ce să atribuască acea intimitate neaşteptată. Cum se întâmplă adesea persónelor, care iubesc puternic, inima i se strinse, un presinţământ teribil îl cuprinse. Era aci un mister, pe care nu-l putea străbate; decî îşi propuse să observe de aprópe pe cei două tineri.

Într'aceea aceştia înaintău vorbind şi suridând, cu feţele cele mai vesele din lume.

— „Bună séra, la „onorata adunare,“ dişe Parafescu suridând.

— „Grand complet!“ făcu Zefirescu. „Nici loc nu mai avem.“

— „Nu te mai sfătoşi,“ dişe profesorul, „facem noi loc pentru două.“

— „Ce-mi vedură ochii,“ observă érá-şi Zefirescu. „D-ta aici, domnule doctor? Trebuie s'o scriem în grindă.“

— „Te căutam pe d-ta, tinerul meu amic. Decă cine-va nu te găseşce acasă, trebuie să te caute în birt, sălaşul poesiei.“

— „Nu mă ocări, dragă doctore, mi se întâmplă așa de rar să lipsesc de acasă.“

— „Aşadar astă-séră este excepţiune,“ făcu doctorul Salitrénu apêsând pe cuvântul din urmă şi măsurând cu ochiul său pëtrunđetor pe cei două rivali. Iancu înţelese alusiunea şi roşi ușor. Atâta-î fu de ajuns lui Salitrénu pentru a-şi combina o esplicare a fenomenului.

Cei două nou-veniţi se aşedară la masă. Cuvintele doctorului intristaseră în cât-va pe tinerul poet, pe când avocatul era numai voia bună. În astfel de societăţi este de ajuns, ca cine-va să facă faţă posomorită în decurs de o minută, pentru ca să atragă atenţiunea tuturor. Vedând pe Iancu trist, toţi presupuseră, că i se întâmplase ceva neplăcut.

„Chelnerul“ adusesse o rundă întrégă.

— „Prosit Blume!“²⁾ făcu veselul profesor. „În sănătatea drăguţelor naţionale.“

— „Bea Iancule,“ făcu technical vedând că acesta nu iea păharul.

¹⁾ Termin tehnic pentru atâtea păhare de bere, câţi membri se află în societate.

²⁾ „Să fiă de bine flórea.“ Un păhar cu bere, din care încă nu s'a bëtut, se dice că are „flóre.“

— „Bea Iancule!“ repetă societatea întrégă.

Poetul tresări şi păli. Dar el apucă păharul cu energiă şi ducându-l la gură, dişe cu putere. „În sănătatea voastră a tuturor.“

Golind păharele, Iancu şi Aurel schimbară o căutătură de înţelegere, care nu-î scăpă din vedere lui Salitrénu, precum nu-î scăpase nici emoţiunea trecétóre a poetului.

Sórtea era aruncată!

VIII.

A dóua di diminéţa doctorul se afla, ca tot-déuna când n'avea visite de făcut, în cabinetul său de consultaţiuni.

El era cufundat într'un fotel comod, cu capul rezimat pe dosul lui, cu mâinile aşedate pe braţele lui şi cu ochii pierduţi în tavan. El avea în colţurile gurei o trăsătură de amărăciune, şi o duiosie nespúsă se cetia în totă figura sa. Cine l'ar fi vedut astfel pe acest om învêţat a ride de lume şi de nimicurile ei, ar fi dis că o mare transformare se sevêrşise în întréga lui fiinţă.

Ceea-ce observase ieri nici nu era de natură a-l lăsa liniştit. Abia îşi croise nişce proiecte de o fericire paci-nică în viitor, şi étă, obiectul afecţiunilor sale era de acum atins de o bôlá, care-î putea deveni fatală. Doctorul era mare cunoscétor de ómeni, el înţelegea, că amorul lui Iancu era de acelea, care ucid. Natura impresionabilă a tinerului nu avea puterea de a resista unei lovituri mari; decă s'ar fi vedut de odată despărţit fără speranţă de obiectul amorului său, doctorul înţelegea, că Iancu nu era să mai trăescă un minut. Şi într'adevêr, după cele ce se vorbiseră ieri, momentul fatal nu era să întârđie. Logodna Iuliei cu Aurel era hotărítă pe ziua de ađi, şi decă nu se va întâmpla un lucru mare ea se va sevêrşi. Dar atunci ... sêrmanul Iancu va fi un om mót. Despre acestea doctorul era sigur, deşi nu putuse gici ce se petrecuse între cei două rivali. Avea însă o vagă presimţire, că o învoélă tăcută se făcuse între ei.

Dar Iancu trebuia să trăescă, trebuia să devină fericit. Acésta era voinţa doctorului. Cum? étă ceea ce era greu de hotărít. În momente de nehotărítire, doctorul îşi lua refugiú la şciinţă. Acésta avea darul să-l distragă dela alte direcţiuni ale cugetárei; densusl spera, că după o scurtă ocupaţiune încordátóre, spiritul său se va întorce mai luminat cătră prima cale, pe care voia să o urmeze.

Ce putea să-l distragă mai mult, decât minunatul cap de gips, de care se ocupa cu predilecţiune de cât-va timp? El scóse mai multe flacóne din sertarul său, le aşedă lângă sine, puse capul dinaintea sa şi începu al studia cu un zel de neofit.

Se părea, că acel cap avea darul de a atrage pe Iancu. Într'adevêr abia se apucase doctorul a-l studia, când tinerul poet bátu la uşă şi intră îndată în casă.

— „Bună ziua, doctore,“ dişe el cu o vêseliă, pe care numai un observátor atentiv ar fi recunoscut-o că e prefăcută. „Eşci bine? Ce ved! tot cu acel cap. Trebuie să fiă interesant. Decă mă cređi, sórtea lui mă interesézá şi pe mine. Ah! ţi-ai scos tot arsenalul la ivélă. Cu faţa d-tale palidă şi cu impregiurimea ciudată ai chiar aerul unui otrávitor.“

— „Mai şcii, mai şcii,“ rêsponse doctorul. „Dar bună ziua, tinerul meu amic! Îmi pare fórte bine că te

ved atât de vesel. Acum pot lăsa capul acesta să se mai odihnescă.”

— „Nu, nici decum, din contră, am căpătat un gust nesătos pentru știință, voi să mă instruez cu ori-ce preț, să mă cultiviez, cu deosebire în chemiă. Ți se pare ciudat, nu-î așa? Dar în ziua de astăzi un romancier, ba chiar și un novelist trebuie să știe toate.”

— „Zel foarte laudabil, într'adevăr. Numai ți-aduci câte aminte ceea ce ți-am spus cu câte-va zile mai înainte. Omul își ieă scăpare la știință numai după ce a suferit amăgiri în afecțiunile vieții. Să fiă ore și la d-ta același cas?”

— „La mine, ha ha ha!” rise poetul cu un rîs prea sgomotos pentru a fi fost adevărat. „Nici decum, din contra sunt cel mai fericit om din lume. Toate-mi succed după dorință. Știința pentru mine e un mijloc de a potoli prea multa putere de viață. Mi-am format un principiu, pe care voi să-l urmez de aci încolo.”

— „Mă faci curios. Să vedem principiul d-tale!”

— „Oh! nimic mai simplu: Omul e florea, amorul sora, știința roua dimineții. Înțelegi? Acesta e punctul de mănecare al vieții mele. Omul-flora ars de amorul-sora, are lipsă de știință-roua pentru a nu se vesteji. Nu-î așa că ideea e simplă și adevărată. Eî bine, plecând dela principiul acesta, viu la d-ta să mă instruez. La lucru dar!”

Salitrénu a vu ca un simțământ de durere care-î strînse inimia. Veselele amicului său îi făcea un rău nespun, pentru că ochii săi pîntrundători veduseră prefăcătoria, cetiseră desoperarea în acel suflet atât de vesel la părere. El gicise, că Iancu are un scop hotărît de mai înainte, și că-l urmărește cu rezoluțiunea și statornicia unui desperat. Care era însă acel scop? pînă acum nu-l putea spune. Își promise însă ca să fiă cu mare băgare de seamă.

— „Decă ții atât de mult la instrucțiunea ce ți-o pot da eu, te rog servește-te de ea. Întrăbă-mă! Eu îți voi răspunde cu cea mai mare plăcere.”

— „Nu înțeleg lucrul așa. Vreau să mă împărtășesc la lucrările d-tale, dar nu să-ți pun mai dinainte întrebări, pe care încă nu le-am formulat. Nu vreau să învăț atîta în mod teoretic, cât în mod practic. De aceea te rog să-ți continui cercetările asupra capului d-tale de gips și să-mi împărtășești ceea ce ai putut descoperi pînă acum.”

— „Fiă cum vrei, dar te asigur că pînă acum n'am făcut mari progrese și am desperat, că voi putea găsi ore când-va cheia acestei enigme. Tot ce am descoperit pînă acum este că pîrul transplantat de pe acest cap încă crește. Cum se întîmplă acesta încă nu știu. Se pare, că deși masca mortului a fost luată cu cea mai mare îngrijire, a rămas pe ea câte-va peri de pe față, și aceștia s'au transplantat apoi pe gips. Mortul era bătrîn, prin urmare cărunt, cu toate acestea pe gips nu s'a păstrat colorația albă ci cea brunetă, pe care o avea pîrul repositului în tinerețe. Decă n'ași avea capul înaintea ochilor și nu i-ași cunoșce istoria atât de bine, ași sta la îndoelă, că sunt deștept și nu visez.”

— „Lucrul este într'adevăr minunat și merită nu numai interesul adevăraților oameni de știință, ci și al începătorilor. Și ce cugeti să faci de aci încolo?”

— „Știu și eu? Mă voi mai pune în înțelegere cu vre un coleg de ai mei, și vom căuta să explicăm lucrul împreună. Pote că repetînd aceeși probă asupra unui al

doilea mort vom face un pas înainte. Pînă atunci voi analiza chimice câte-va peri, pentru a vedea, decă conțin pote vre o substanță neobișnuită și știe dumneadeu, ce va ieși. Mi-a cam slăbit curajul.”

— „Din contră ar trebui să ți se oțelască prin greutate. Eu încă am să mă lupt chiar în novelele mele cu piedeci, care se ivesc, și cu toate acestea nu mă descurajez. Chiar acum scriu s. e. una, în care încheierea trebuie să fiă o sinucidere prin ciancali. Efectul trebuie să fiă îngrozitor, fiind-că vor fi de față martori, pe care îi impresionază adânc. Cum să faci însă, decă nu cunoști efectele otrăvirei prin această teribilă compozițiune?”

— „Nimic mai simplu; schimbă modul morții. De mure cine-va de o pușcătură se uie de otrăvă, nu iese tot acolo?”

— „Nici decum; mai întăiu, chiar d-ta mi-ai recomandat, mai când era, murea prin ciancali ca una dintre cele mai practice, pentru că este mai răpede și fără dureri vedite. Efectul este dară surprinzător în gradul cel mai înalt. Apoi murea prin împușcare face prea mult sgomot, alarmează vecinii, pune în mișcare orașul întreg, care face conjecturi, aduce în combinațiune nume, dă naștere scandalului. Ciancali ucide în tăcere, nu-și desfigurează victima, ér publicul nechiămat nu știe nimic ce s'a întîmplat. Și chiar acestea sunt considerările, care-l silesc pe eroul meu să alăga o astfel de mure. Înțelegi d-ta, numai o persoană se uie două, care-l interesază în gradul cel mai înalt, și dreptul să știe drama teribilă.”

— „Considerările d-tale mi desvlesc un lucru, acesta este, că te gîndești foarte serios, când vrei să scrii o novelă, te transpui așa dîcînd în pielea eroului d-tale.” Salitrénu apăsă pe ultima frasă.

— „Da,” dîse Iancu nepăsător, „fără de aceste studii nu e nimeni în stare a scrie ceva care să semene cu adevărul. Nu crede că-mi ieu eroii din vînt. Mă uit în viața de toate zilele, ieu oamenii cum sunt, cu calitățile și cu defectele lor, îi idealizez foarte puțin și apoi îi las să între în acțiune, împinși de pasiune, se uie de calul, se uie de ceea ce se numește fatalitate. Pote că n'ar trebui lucrat așa, pote că eroii ar trebui idealizați cu totul, ar trebui ca scriitorul să pună în acțiune uriași fisici se uie morali, dar timpurile s'au schimbat de când astfel de scrieri erau gustate de public. Ce vrei? trebuie să și trăim în lume, de aceea ne-am făcut mai realisti, ținem socotela în cât-va și de epoca, în care ne aflăm. — De altcum am pus mare greutate pe murea răpede a eroului meu și nu mi-ar părea rău de a face o încercare, înainte de a mă apuca să o descriu.”

— „Asupra d-tale se uie asupra altui om!” îl întrepruse doctorul zîmbind.

— „Vrei să riți, doctore,” dîse Iancu. „Nu mi-ai spus singur, că învățații cêrcă efectul otrăvilor și al medicamentelor asupra dobitocelor? Organismul animalelor cu patru picioare nu se deschilîneșce atît de tare de al oamenilor, pentru ca vedînd efectele unei otrăvi asupra celor dintăiu, să nu putem avea o idee despre aceea ce s'ar petrece la ceilalți.”

— „Presupunerea d-tale este destul de verosimilă, și nu ved de ce n'ai putea face aceste experimente.”

— „Causa e foarte simplă; n'am ciancali. Vîndarea lui e oprită laicilor, cum vrei să mi-l procur?”

— „N'ai medici amici, cătră cari te-ai putea adresa?”

Nu ți sunt chiar eu destul de prietin, pentru a-ți face un serviciu atât de mic?”

— „Adevărat, doctore? Ai vrea d-ta să-mi împrumuți o mică cantitate din această otravă?”

— „De ce nu? Dacă n'ași fi atât de sigur, că nu vrei să faci întrebuintare de ea nici asupra d-tale, nici asupra altora, ți-ași face obiecțiunea, că putem experimenta lucrul împreună, la mine acasă, fără ca să fi spus la vre un pericol prin imprudență. Vădând ce se petrece la mine, ai putea să-ți faci descrierea. Dar voiă să-ți las totă libertatea de acțiune. Eță un flacon de ciancali! Păstrează-l cu îngrijire, și cu deosebire în cel mai mare mister. Ca să nu șciă lumea ce licóre periculoasă ții la d-ta, îți dau o sticlută fără etichetă. Numai ți-o repet, fi cu cea mai mare prudență, nu te atinge de această fluiditate, nici nu-i respira aburii. Ași muri de durere, știind că te-ai nenorocit din vina mea.”

Era atăta espresiune de adevăr și de tristeță în cuvintele doctorului, încât Iancu tresări; un ușor nour trecu pe fruntea sa. Această mișcare însă abia avu durată unei secunde; cu toate acestea ea nu scăpă ochiului ager al lui Salitrénu. Iancu luă sticluta și o băgă cu recelă în busunar.

— „Îți mulțamesc, doctore,” duse el. „Fi sigur că voiă îngriji de pelea mea; ea mi-e prea scumpă chiar în momentele acestea. Dar ce sacrificii nu face cine-va pentru adevăr! Nu știu, când imi va fi dat a-ți arăta recunoșcința mea pentru toate bunătățile d-tale, dar când voiă avea ocasiunea, mă vei vedea la lucru.”

— „Este destul pentru mine,” duse doctorul, „dacă pot să-ți fiu eu folositor. Mi-ar plăcea să fii fiul meu, Iancule, adevăratul meu fiu; să te ved încredându-te în mine, să te aud spunându-mi ce ai pe inimă; în bucuriă să te pot felicita, în durere să te mângăi, și, pôte .... să te vindec.”

Iancu strinse mâna doctorului într'ale sale și-l privi cu recunoștință.

— „Nu m'am îndoit nici odată, doctore, că ai un

nobil suflet. Cu totă ura lumei, pe care o arătai la ori-ce ocasiune, am întrevădit adevăratele d-tale simțăminte. Acum imi dai o dovadă eclatantă despre ele, și-ți mulțamesc din inimă.” Apoi vocea sa căpătă o tristeță nespūsă. „După cum șcii, am și eu părinți, cari mă iubesc și-mi doresc tot binele, dar ei sunt cam departe, glasul meu de durere seă de bucuriă nu ajunge până la urechile lor. De aceea imi este scumpă simpatia unui om ca d-ta; fi sigur, doctore, din parte-mi de o iubire analogă cu a unui fiu.”

— „Îți mulțamesc, junele meu amic. Cu toate acestea să nu creăi, că simpatia mea e cu totul desinteresată. Sunt și eu egoist ca toți omenii.” Doctorul surise. „Veăi, dragul meu, încep să îmbătrănesc și simt lipsa unei iubiri tinere, care să-mi încălăscă sufletul recit.”

Pe fața lui Iancu se vădură un minut urmele unei lupte interne violente. Dar aceste simptome fură de scurtă durată. În curând fața sa se însenină și luă espresiunea unei hotăriri neclintite.

— „Voiă fi tot ce dorești,” duse el cu voce puăin tremurândă, „ne vom uni existențele, doctore, ne vom încuragea unul pe altul, și astfel în două drumul prin greutățile vieții va fi mai ușor de urmat. Ori-ce s'ar întembla, fi sigur de sincerul meu dovotament.”

După aceste cuvinte, Iancu împins ca de o putere supranaturală îmbrăășă cu căldură pe doctorul Salitrénu, își luă ăia bună dela el și plecă cu pași răpeăi.

Când remase singur, doctorul ștersă o lacrimă singuratică ce-i resărise în colul ochiului și clătină din cap cu întristare.

— „Dacă nu-i dam, era să móră într'alt chip,” duse el cu întristare. „Sérman amic! Sufere mult, dar trebuie scăpat, și-l voiă scăpa. Dumneăeă imi va ajuta.”

Dumneăeă era un cuvânt, pe care învățatul medic îl pronunăia fôrte rar. Nenorocirea ameninătoreă îl făcuse să se gândăscă la cer.

Astfel infidelul începea a crede.

(Va urma.)

DR. MOLDOVAN GERGELY

O durere.

→ ajándéka ←

..... Gândit-ai vre-odată,
Voi, ce purtați p' o față de lacrimi inundată
Palorea suferinței, — și brazda sângerósă,
Făcută d'a sclăviei mușcare veninósă?
Gândit-ai ăic, că este pe lume o durere,
Al carei braț teribil și vecinică putere,
Ascund săgeți și chinuri cu mult mai ascuțite?
O flacăra ce-aruncă pe chipuri strelucite
Și mândre de culórea divin'a tinereții,
Cenușă vânturată de sita bătrăneții? . . . .

E focul pur și tainic, aprins în templul sfânt,
Din care nasc Eroii și-aleșii pe pământ;
Jeraticul, pe care în aburi se topeăce
Tămăea prea curată, ce 'nalță, respândăce
În valuri de iubire parfumu-i d'aurit
Și 'nundă de lumină p'un suflet rătăcit.
E ochiul providenției, ea flacăra nestinsă,
Ea lampa spre veghiere etern, etern aprinsă,
Ea focul, ce se chiamă, amor de omenire!
Ah! ceta ce sondăcă c'o tainică privire
Secretul ranei sale și simte pipăind

Scânteeaa astei flăcări prin vine circulând,
Acela pôte scrie cu degetul simțirii
Delirul suferinții, turmentele gândirii,
Și 'n fața providenției — ș'a lumii pôte plânge
Durerea neodihniți și nobilul seă sânge
În valuri de sudóre topit de insomnie,
Seă de ingrate brațe vėrsat cu vrăjmasie.
Că-cí aspră, ca un ânger cu sabia de foc,
O forță nevăădută veghind, din loc în loc
Îl menă și-l munceșce ăi nópte, fără milă,
Cât inima sdrobotă de luptă și de silă,
S'acopere cu vélul durerilor tăcute,
Și somnul, și odihna, și visele plăcute
Din patul seă de lacrimi dispar înfiorate
Și fug ca nișce umbră de demoni alungate.
Că-cl până când vieța curată și senină
Se nașce cu speranță și móre p'o ruina
Și până când s'aude p'a lumii 'ntinsă mare,
Urând a nedreptății sėlbatică strigare,
El nu-șt închide ochii și brațu-i înfocat
Susține pretutindeni pe omul apăsăt.

N. Nicolănu.

Alegerea miresei la Crăciun în Rusia. (Pag. 111.)

Scurtă privire istorică asupra arhitecturii.

De Iosif Popescu.

(Continuare.)

III.

Ordinile grecești sunt numai întregul armonic de forme și proporțiuni al elementelor porticului grec.

Două triburi grecești, Dorienii și Ionienii, cei dintâi în Pelopones și cei de al doilea în Asia mică și în insulele arhipelagului grecesc, reproduc tipul colibeii cu destulă fidelitate. Dorienii se abat mai puțin dela acel tip. Severă, sobră în ornamente, arhitectura dorică se legă intim cu instrucțiunea. Arhitectura ionică din contră, se lepădă pe nesimțite de tipul primitiv din lemn, își acomodează formele și proporțiunile naturei marmorei și se caracterizează prin bogăție în partea decorativă.

Acestea sunt cele două ordine primitive ale Greciei. Ele își ating apogeul în epoca lui Pericles, și una dintre cele mai frumoase creațiuni ale lor este Parthenonul. Nu departe de porța de paradă a Acropolei din Athena se înalță și astăzi ruinele acestui model de arhitectură dorică, Parthenonul, templul consacrat fecioarei Pallas Athene, (Minerva Romanilor). El a fost construit în epoca lui Pericles de arhitecții Ictinos și Callicrates la anul 440 a. Christos, și merită să ne oprim un moment asupra lui. Ca mai toate templele grecești, așa și acesta avea un coperiș purtat de colone formând galeria deschisă în giurul unei încăperi centrale. Această încăpere pompoasă, lungă mai de 32 metri, era împodobită pe dinlăuntru cu 12 colone, pe din afară cu 46 de colone dorică, dintre care se află câte 8 la amândouă frontoanele. Astfel lungimea întregă a edificiului era de 71 metri, lățimea de 32 și înălțimea de 21. În interiorul său se afla acel capo-d'operă renumit, statua prețioasă de fildeș și aur a zeiței Pallas Athene, de același artist Phidias, care a creat pe Joe Olimpicul. Tot edificiul, dela treptele terasei formând porticul, până la coperișul de marmoră și lut, strălucia de o bogăție de colorii felurite, și era împodobit cu obiecte de artă din materialele cele mai prețioase. Când deplângem barbaria vécurilor trecute, uităm adesea vina timpului nostru. Opera de destrucțiune începută de barbarii nordici, continuată de Venețianii și Turcii, a fost sevêrșită de Englezii: Parthenonul a fost despoiat prin lordul Elgin de bas-reliefurile sale și de alte ornamente plastice, care fură duse toate la Londra afară de două statue de mai târziu. Ele se află aci în muzeul britic. Dintre 18 jeturi de marmoră, care steteau înaintea intrării templului, mai rămâne unul singur. Dar cu toate devastațiunile căsunate de ómenii și de timpuri, ruinele acestui edificiu pompos tot fac un efect covêrșitor și armonic. Chateaubriand, care petrecu cât-va timp în Grecia, asigură, că după ce a cercetat Roma, edificiile Franciei i s'au părut grosiere, ér după ce a vêdut Parthenonul, monumentele Romei i s'au părut barbare.

Templul Minervei din Egina, dar cu deosebire al lui Joe în Olimpia încă sunt monumente mărețe ale arhitecturii dorică. Cest din urmă a fost zidit de arhitectul Libon pe timpul, când arhitectura grecescă era în flóre. El era înalt de 20 metri, larg de 30 și lung de 72. În mijloc edificiul nu era acoperit, afară de un spațiu de 14 metri, sub care se afla minunata statuă a lui Joe. În fâ-care colț al frontonului se afla un vas de aur ér în

creștet o Victoriă tot de aur, și la picioarele ei un scut cu cap de Medusă. Timpanul anterior era împodobit cu lupta de cară a lui Pelops și Oinomaos, la care se uitaă deii. În frise, partea gâvănósă a spațiului dintre fronton și colóne, se arêtau operele lui Hercules. Timpanul posterior reprezenta lupta între Lapithii și Centaurii. În portic se află scene din mitologiă reprezentate prin statue.

Între monumentele dorică ale coloniilor grecești cele mai des pomenite în uvragele de arhitectură sunt templele din Pestum, cu 15 miluri mai jos de Neapole, pe țermii Italiei. Acestea sunt ruinele, care au servit arhitecților Renașcerii să caracterizeze stilul doric-grec propriu ăis.

Este demn de observat, că tractatul foarte popular al lui Vignol despre ordinele arhitecturii nu pomenesce nimic de ordonanța dorică-grecă. Se pare că Vignol nu cunoșcea nici ruinele Italiei, nici chiar ale Greciei. De altă parte vorbește de un ordin toscan, sub care trebuie să înțelegem arhitectura popórelor etrusce de aceeași origine ca cele grecești și care ocupă Nordul și centrul Italiei. Dar despre acesta la locul său.

Sub domnia lui Alecsandru cel mare și a urmașilor săi, arta grecă câștigă bogăția și tipul ionic se transformă curênd, într'unul din orașele cele mai îmbogățite prin comerț, în Corint, într'o nouă creațiune, marginea îndrănelii și a bogăției în ordonanța grecă.

Această creațiune este ordinul corintian, în care colóna atinge înălțimea cea mai mare.

În sumă înainte de cucerirea Greciei prin Romani, esistău trei ordine în Grecia: ordinul doric, ionic și corintian. Este greú a deschilimi pentru un laic aceste trei ordine între sine. Va fi destul să spunem, că colóna, care e foarte caracteristică, câștigă în înălțime și în eleganță cu cât ne apropiăm de stilul corintian. Bogăția podóbelor devine tot mai mare, atât în capitolul colónei cât și în celelalte părți ale edificiului.

La început Grecii, ca toate popórele, remaseră pe lângă combinațiunii strict lineare. Curênd veniră însé la conștiință că ornamentica dă espresiune puterilor ce lucră în construcțiune; ea exprimă nu numai direcțiunea lor ci și modul lor de acțiune, ceea ce este un avantajii pentru construcțiune.

IV.

Romani, popor esențial resboinic, n'aveau timpul să se ocupe de arte frumoșe. Sgomotul armelor era musica lor, construcțiunea mașinelor resboinice arta lor. Până când statul era în stare de formațiune nu putea fi vorba de progrese în arhitectură. De altcum lor le era ușor așa ceva, că-cii poporul etrusc, care se afla în apropiere, era în stare să-i suplinească.

De aceea la început arhitectura Romanilor este cea etruscă, foarte sobră și simplă în forme, dar de o mare soliditate. Încă pe timpul lui Vitruv, arhitect și scriitor roman cu destul renume, monumentele etrusce erau rare. Din edificiile simple ale acestui popor mai esistău la Roma ruinele unui templu, câte-va colóne din templul lui Iupiter

Capitolinus, și Vitruv a formulat după aceste remășițe proporțiunile ordinului toscan, seú etrusc.

Arta etruscă în general presintă mare înrudire cu cea grécă, judecând după mormintele și vasele etrusce, dar aci se presintă un nou element: arcul și bolta. Canalul construit în Roma sub Tarquinius este în pétră tăiată boltit în jumătate de cerc (plein cindre). Ba Etruscilor le era cunoscută și arta de a face bolte din cărămídi.

Acésta este trăsătura caracteristică a arhitecturii etrusce și prin urmare a celei romane primitive, deschilnirea esențială între acestea și între cea grécă.

Dar după cucerirea Greciei și Asiei mici prin Romani, învingătorii remaseră încântați de frumșetea artistică a construcțiunilor eline. Asemenea lui Chateaubriand, ei găsiră edificiile romane grosiere și cercară a transplanta în Roma stilurile eline.

Dar aci întâmpinară o dificultate. Ei aveau liniile curbe, pe când Grecilor le lipsiau. Trebuia dar un mod de a combina progresul etrusc cu frumșetea elină. Aci se născu greșéla. Ei boltiră spațiurile interioare, asemenea Etruscilor, ér întrările acestora le acoperiră cu arcuri în jumătate de cerc zăcând pe stâlpi pătrați. Până aci tóte ar fi fost bune. Dar lor le trebuiau și colónele grecesci. Puseră dar înaintea stâlpilor pătrați colóne eline și crezură că totul e făcut. Așadar colóna trebui să se construésca mai voluminosă și-si pierdu tótă funcțiunea statică, deveni simplu ornament, fără să formeze un element indispensabil al construcțiunei. La schimbările, pe care le făcură, Romanii uitară cumpătarea impusă de legile arhitecturii eline, de aceea edificiile lor strălucesc mai mult prin pompă decât prin frumșete. Masele la ei sunt grele; suntem departe de ușorele colóne ale Greciei.

Pentru a masca acest defect și goliciunea formelor, Romanii fac chesóne în bolte, desemnéază pe ziduri ordine grecesci întregi, atât în lăuntru cât și pe din afară. Colóna nu mai susține zidul, este numai lipită de el, ba de multe ori pétrunde în el.

Trebuie să mărturisim, că acésta nu e de ajuns pentru a stabili unitatea și armonia edificiilor, cum există în Parthenonul din Athena. Aruncând o căutătură asupra Pantheonului din Roma, chiar și laicul se va convinge ușor, că nu există nici o proporțiune între domul seú gigantic și între colónele eline dela intrare. Greutatea celui din-

tăiu pare că striveșce restul edificiului. De aceea istoricii arhitecturii se și unesc în punctul, că decă Romanii au întrecut monumentele Greciei prin mărimea scării și prin îmbelșugarea decorativă, arare-orii au ajuns la înălțimea estetică, unde se rădicase arta în secolul lui Pericles.

Epoca de înflorire a stilului roman cade cam dela anul 140 a. Chr. până către 150 d. Chr. Caracterul seú principal este siguranța, mai târziu îndrăsnéla în construcțiune, pompa, mărită adeseori prin prea marea încărcare a ornamentelor. După trecerea acestei epoci, chiar profusiunea decorativă contribui mult la decădintă, pe care se încercară înzadar să o opréscă prin observarea severă a simetriei și a unor reguli, ce produséră cinci ordine. Acestea sunt: 1) cel toscan, despre care am mai vorbit; 2) cel roman-doric, care se deosebeșce de cel grecesc prin aceea, că fiă-care colóna își capétă o basă separată; 3) cel ionic, puțin diferit de cel grecesc; 4) cel corintic și 5) cel composit seú roman, mai bogat încă decât cel corintic, o combinațiune a cestui din urmă cu cel ionic.

Pe când la Greci templele formară obiectul de căpeteniă al arhitecturii, Romanii își îndreptară mai tótă atențiunea asupra palatelor. Aci avea un câmp vast de activitate gustul lor pentru pompă. În ornamentica plană, a vaselor și stofelor, remaseră tot Etruscii și Grecii stăpâni, ea și în pictură și sculptură, cu tóte că și aci decădu mai târziu gustul estetic, căutând o bogăția de colorii și de materiale prețioșe pe care legile ornamentice eline le condamna. Decădintă în ornamentica arhitectonică sosi încă și mai curând, pentru că acésta se afla în mâni romane, seú că artiștii greci și elini nu putură apéra formele caste și fragede în contra poștei de splendóre a bogățiilor Romanii. În sfârșit se născu o astfel de confusiune în tóte direcțiunile artei lor, încât nu mai era cu puțință a deosebi un stil anumit. Simțul de grație adevérată și de efect estetic se pierdu cu totul și, ca ori-ce iritațiune prea mare, avu și acésta drept reacțiune o obosélă considerabilă, o amortélă completă.

La aceste cauze ale decădintei mai veni în curând un element fôrte important, moral, care fu lătirea creștinismului. Păgânismul, cu zeii seí, cu templele sale, cu tendințele sale, se retrase de pe arenă, și deodată cu încreștinarea împératului Constantin (312) întră și în arte o nouă direcțiune. Arta creștină își începu dezvoltarea.

(Va urma.)

Album Macedo-român.

La apelul sincer de înfrățire ce Societatea Macedo-Română trâmitea, în ziua inaugurării ei, tuturor popórelor conlocuitoare cu Românii de peste Balcani, a răspuns mâna de ucigaș. Ne place a crede că la Atena, la Constantinopole, indignațiunea a fost aceeși ca și la București, și că criminalii își vor primi pedépsa dela autoritățile turcesci, după stăruințele Ambassadei române.

• În fapta nedémnă, criminală, a unor fanatici noi vedem un nou indemn ca neîncetat și neadormit să lucreze fiă-cine la luminarea și la cultura popórelor: Școlii, școlii și érá școlii!

Pentru a da celor două milióne de frați locuitori dincolo de Dunăre școlii din ce în ce mai numérose, Societatea

de cultură Macedo-română are nevoia de fonduri. Comitetul ei nu va negriji nici unul din mijlócele proprii a mări finanțele societății. — Din acest punct de vedere comitetul a cređut util să publice o lucrare în forma publicațiunei Paris-Murcie; din venitul vîndării căruia se deschidă imediat școlii cerute cu multă stăruință de mai multe comune curat româneșci de peste munții Balcani.

Prîimind acésta însărcinare, am contat nu pe propriile mele puteri, ci pe încercatul patriotism al scriitorilor și artiștilor nostri.

Am cutezat deci să mă adresez către toți bărbații însemnați ce avem în tóte direcțiunile activității spiritului și apelul următor:

Domnule!

„Cunósce-ți scopul ce urmărește societatea de cultură „Macedo-română. Pentru ajungerea lui cât mai răpede, „societatea are nevoie tot pe atâta de sprijinul moral al „tuturor Românilor, cât și de cel material. Pentru a crea „școli multe și neîntârziat; pentru a dota bisericele române „de peste Dunăre cu cărți române, se cer spese, care „societatea nu le poate rădica cu venitul ce primește dela „membrii săi.“

„Pentru a crește, așa dară, finanțele societății Macedo-române, comitetul ei a creșut util se încerce între Români „ceea ce cu atâta succes a realizat bine-facerea în „Paris. În favoarea unor districte spaniole înecate de inundațiune, presa franceză a publicat albumul Paris-Murcie. „Ore noi Români, care am luat mi de esemplare din Paris-Murcie, nu vom rădica deci de mi de esemplare din un „album Macedo-român care s'ar publica cu cel mai „jos preț în favoarea fondurilor unei societăți care vooșce „să salve din inundația mai teribilă a desnaționa- „lisărei, pe un popor de aproape două milioane de frați?“

„Convins că da, comitetul societății a decis publica- „rea imediată a unui asemenea album și deci are onore „a vă ruga să veniți în ajutorul publicațiunei lui cu o „mică lucrare originală, fiă în prosă, fiă în ver- „suri, însă inedită și subsemnată de D-vostră.

„Ne 'ndoindu-ne de priimirea rugămintei noastre, vă „asigurăm de distinsa noastră considerațiune“).

¹⁾ A se adresa lucrările de publicat în albumul Macedo-român, către d-nul V. A. Urechia la București, până la 24 Ian. 1880.

Acest apel a fost transmis prin postă.

Temându-mă însă ca nu cum-va apelul meu să nu ajungă la toate persoanele cărora a fost adresat, vin prin organul presei (rog pe toate jurnalele să reproducă această scrisore de interes românesc) să rog din nou pe toți scriitorii și artiștii nostri și pe ilustrii nostri bărbați de stat ca să nu îngreueze de a ne trămite, fiă mici lucrări originale, fiă scurte autografe, pentru a constitui albumul Macedo-român.

Tot-odată rugăm pe toți librarii din țară și din toate provinciile locuite de Români să deschidă, de pe acum, liste de subscripțiuni pe prețul de două lei hârtia ordinară și de cinci și zece lei edițiunile de lăcs.

E de prisos să adăogăm că sperăm a avea colaborearea și a mai multor ilustrațiuni din Francia, Spania, Portugalia etc. Albumul pe lângă acesta va avea ilustrațiuni însemnate relative la Macedonia, la tipul și costumurile atât de frumoșe ale Românilor din acea parte.

Terminând ne adresăm din nou la totă presa Română fără distincțiune de colóre, și declarându-ne gata a primi cu recunoștință toate consiliile ce ar crede util să ne dea pentru isbutirea publicațiunei albumului Macedo-Român, punem lucrarea sub protecțiunea ei eficace și patriotică.

Membru comitetului Macedo-român
V. A. Urechia.

Căpitanii.

Un vânt de toamnă bate și frunzele suspină
Sburând în depărtare de dulcea lor trupină.
— „Se schimbă anotimpul ... se face vremea băsnă
Să scaldî picioru 'n tină de sânge până 'n glesnă ...“
Își dice căpitanul Durdan vestit în ôste,
Cu mâna pipăindu-și pistoalele la còste.
Apoi cu răpejune de fulger se întorce
Spre seryul său Budacul ce gândurile-și tórce
D'a fi liber în țeră. „Hei! dragul meu Budac,
En fugi în grajd și 'nfrênă pe murgul meu Petac,
Și-l légă ici la proptă și-i dá piper și jar,
Să-mi jòce 'n sbor pe cale și crâncen și amar!
Auđi-l cum nechéză? .. Sêrmanul! cum ar merge ...
Ca duh grozav ... Din cale-i și dracii toți s'ar șterge ...
Doreșce ca stăpânul să plece la bătae,
Că sângele-l munceșce și ochii-i sunt vâpae ...
... De mult sună în turnuri a unspre-đecea ôră ...
Budac! Ce stai pe gânduri ca cei ce au să móră? ...“

Budac își plécă fruntea și tace o minută.
Apoi mênându-și chica deslégă limba mută:
— „Stăpâne, căpitane! Ah! nu te grăbi forte
Să lași tu fericirea aici, să pleci la mórte! ...“
Durdan încrétă fruntea și aspru mi-l infruntă:
— „Ce cređi tu, mēi copile! că-cí veđi tâmpla-mi căruntă?
Hei! sfnul meu e tinér și are đile încă
Și-atunci, când corpu-mi rece zacé-va sub o stâncă!
Ci gata-mi fiă murgul că vremea este scumpă,
Și vréu să rid când bomba veni-va să mă rumpă;
Că am numai un suflet și 'n lume num'o țeră,
De voiú muri, tot đece din ele-or să rêsar! ...“
De loc murgul apare în frêne aurite.
Zăbalele își mușcă și scapără 'n copite.
Durdan infundă capul în coif și dulce risé
Legând spada la còpsă. Și mândru de devisă
În pașuri maestaticii se mișcă prin chilie,
Ca cel sigur de lauri în crunta bătălie.
Cântând apoi se duce în sala mobilată

C'un gust ales și nobil, d'aróme parfumată,
Și stă superb în fața unei ființe dalbe,
Ce-un ânger represintă în grații și în salbe.
— „Sărută-mé, Mario! tu, dulcea mea iubită!
Dă-mi binecuvântarea-ți, că sabia-i tocită;
Mă chiamă la mărire a patriei amóre,
Și merg să secer lauri pe câmpul de onóre ...
Mă duc bêtrân de rele, să vin la tine june,
Să pun și p'a ta frunte de geme scumpi cunune!“

Maria, grațioșă ca nimfă ideală,
Se 'nalță de pe sofă și fața sa și-o spală
În lacrimi dureróse vèrsate de iubire,
În brațul lui s'aruncă cu-o jâlnică șoptire:
— „La luptă mergi iubite? .. Să pleci în ôră bună!
Să vii încins de gloriu la țera ta străbună!
Dar când vei fi pe câmpul ce glonț vjêeșce
Mai cugetă și-acasă l'acea ce te iubese
Și séménă pe calea-ți duióse lăcrimióre
Să créscă flori din ele pe scumpa-ți rentornare.“

Durdan strînge din umeri ... suspinele își necă ...
Și érá cată vesel la sabia din técă.
Cu mistic doliu 'n față priveșce la Mariă:
— „Remas bun! A vieții-mi frumoșă bucuriă!“
— El dice și cu mâna obrazu-i neteđeșce —
„D'astéptă mult la proptă Petac se bolnăveșce.
Mă duc la glasul țerii să-mi fac eú datorința.
Pe mulți Români de sânge ne légă ađi credința
De sórtea ce ni-e scrisă pe timpuri de rêsboie,
Când țera-i asuprită d'a vremilor nevóie! ...“

Budac aștéptă-afară pe calul său Arap,
Și vântul lin se jócă cu pletele-i pe cap.
Durdan în prag apare și sprinten se aruncă
Pe roibu lui și 'ndată dispore ca nălucă ...
Maria din feréstră îl cată plângétóre,
Er sórele-o admiră vèđénd un altul sóre.

Colo ... pe plaiu departe ... o tabera s'arată,
 In sora stralucește ca marea argintată.
 E tabera română sub stogu-i de mărire,
 De patrie chiămată să-și lupte nemurire ...
 Un domn pe-un alb călare spre tabera s'aventă.
 Si tabera-l salută, muzicele îi cântă
 Un: „Vivat căpitanul și țera românească!”
 Cutremură-se sfera de salva ostășească.
 Er fața Măriorei roșește și zimbește
 Și inima-i vestală de bucurie crește,
 Când falnica suită de căpitanii călare
 In giur de soțu-i dulce formeză-o sərbătore.
 Durdan cu căpitanii, amici din tinerețe,
 Amici in fericire cu frunțile mărețe,
 Amici și in primejdii cu inimă fără frică,
 Lăsând oștea pe plaiuri se trag sus la potică
 In munții cu rēcōre. Aci fac sfātuire
 Și planuri ce norocul asigură 'n oștire ...
 Sub brați cu lunge plete și umbre late, dese,
 Se 'nșiră căpitanii ca și 'n palat la mese.
 Pe cer se 'naltă luna in calea sa senină
 Și rīde încântată de tabera română.
 Ea vede renviată o lume de eroi
 Pierdută in uitare din timpuri de nevoi ...
 Durdan își pune mâna pe sabia sa dragă
 Și ochii și-i rotește peste armata 'ntrégă:
 — „Trăim timpuri amare și pline de durere! ...
 De mult ne plângem pacea și-a țerei mângăere! ...
 Acum amici, sunat'a a unspre-șecua ora
 Să bem pocălul sorții cu cei ce ni-l turnară! ...
 Er laurii mărirei, de nu-i vom purta vii,
 Călcând mormentu nostru să-i porțe-ai noștri fii! ...
 Cu arma să ne 'ncingem din creștet in călcăie,
 Și 'n temple odorose de smirnă și tămăie,
 Să cerem brațul celui, ce 'n vremile străbune
 A pus lauri pe fruntea românei națiune! ...
 Privi-va lumea totă cu ochii plini d'admirare
 Românul mic de timpuri, cum șciă a fi mare ...
 Pădurile cânta-vor și plaiul va să cânte
 La-a noastră sərbătore ... că jerfele sunt sante! ...
 Trăescă țera noastră și brava sa oștire!
 Acum sufletu-mi vedē dorita fericire.
 Eū ved ieșind din grōpă eroii scumpei ginte
 Și ințră 'n a lor urme dușmanii in morminte! ...“
 — „Așa-i“ — roșește Foca, un căpitan de frunte
 Și vorba-i, ca un tunet, trecu din munte 'n munte —
 „Odată fi-va timpul și-acuma aci este
 Un vânt de primă-veră să ștergă de poveste
 Al nostru cer de nouri ce seculi il negriră;
 Virtuțile străbune, ce-atât se molesiră
 Sub sbiciul ne'nduratei ursite seculare,
 Ca fulgere scintee pe 'ntréga noastră țeră ...
 Reclamă timpul falnic când lumea era plină
 De grōza mândrei Rome — de gloria latină! ...
 Jurăm pe sfânta cruce și sfântul Dumneșeu,
 Vom fi „uniți in cuget“ in bine și in rēu!“
 Er Fulger căpitanul cu capul pus pe mână
 Visa deștept, cum iese pe cer stēua română.

1878, *Buletin*.

In giuru-i mii de āngeri vedea purtând cunune
 De gloriei pentru fiii românei națiune.
 — „Hei! frați,“ — el se deșteptă și dice cu linișce —
 Și āngerii și morții cu noi vrēu să se mișce
 In contra acelora, ce scumpa noastră țeră,
 De seculi fără milă au supt-o și-o 'mpilară ...
 Că-ci câte lacrimiore creștine, inocinte
 Au curs stōrse de sila barbarului putinte,
 S'au dus tōte in ceriuri pe rașe rugătore,
 Și tōte-au fost primite cu sfânta sərbătore ...
 La lucru! Frați de sânge cu voi mē duc și eū,
 Avēnd credință 'n armă, speranță 'n Dumneșeu! ...“

— „Trăescă țera noastră și mâna ce-o direge!
 Voiși vom face tōte ce cere sfânta lege!“
 Așa sună prin oște un eco, ce alergă
 Din munte peste mare și imple lumea largă
 De veste, că Românul la sabie s'a 'ntins
 Să-și vedă brațu 'n lupte cum lucră nedepins ...
 Și vāile suspină ... și munții se cutremur ...
 Er marea crește 'n valuri și valurile murmur ...
 Lumina lină-a țilei in fulgere se schimbă ...
 Și nu s'aude numai a tunetului limbă ...
 Din vizunii, din codrii ies spaime și vedenii
 Și furii și năluce cu grōsnici căpetenii ...
 Și tōte-s inarmate din cap până 'n picior
 Și 'nvēlue eterul in strigăt de orōre ...
 „Nainte!“ — Sună-o voce puternică prin aer
 Și imple de 'ndrăsnelă al inimilor baer —
 Acela ce nu-și luptă ađi dreptul, nu-i Roman,
 E trădător al țerei și-al patriei dușman!
 „Nainte!“ ... Și indată erumpe dușmânia,
 De fapte mari și mândre se imple istoria.

Ca iadul se deschide a tunurilor gură.
 Vēșdusul clocotește ... pământul se scutură.
 A glonțului aripă prin aer vijiește.
 Pe plaiuri florica cu sânge se nutrește ...
 Al românimeii vultur din trista vijelie
 Reiese și se 'naltă cu fală și mândrie.
 Dar lupta fiind cruntă, mii suflete române
 S'au dus in cer trāmise de glōnțele păgane.
 Chiar singuri căpitanii supōrtă câte-o plagă.
 Ci cât le stă de bine, și cât le e de dragă!
 Durdan legat la frunte și Foca la picior,
 Er Fulger la o mână, dar tot insu-i fecior!
 Așa mândri rentōrnă la țeră și neveste.
 In veci vor fi-a lor fapte de veste și poveste,
 Dușmanului spre grōză și frică și ... mânia ...
 Românului spre bine, curagiū și bărbăție! ...

Maria fi așteptă cu inimă duiōsă,
 Cu verđi cununi compuse din flori cu dragi mirōsă
 Ea-i vede 'n depărtare, din negrul ei balcon,
 Pe buze-i curge cântul ca mierea 'n dulce ton;
 „Deși gintea romană cădu cu mândru-i nume,
 Căduț-a să se scōle mai falnică in lume;
 Cum sōrele ce sēra s'ascunde 'n negru nor,
 Resare diminēța mai mândru lucitor!“

Cerșitorul bun.

Gârbovit de trude, c'un secul pe frunte,
 Rēzimat de cārje bietul cerșitor,
 Cu fața scāldată in lacrimi crunte,
 Pe la uși alergă cerēnd ajutor.

Aci se abate l'un castel de aur,
 Sub ferești cu jale implōră-ajutor,
 Să-i arunce-o sfārmă din multul tesaur;
 Dar boerul rīde vedēnd cerșitor.

— „Ce cați tu aice, unde n'ai nimică?
 Din truda juniei tu trāeșce-acum!“
 Fi dice boerul de nobilă clică.
 Bētrānul pornește suspinānd pe drum.

— „Boer! Nu te lase cerul ca vr'odată,
 Să șciți cât de dulce e al meū destin.
 Când mi-am dat in lupte sānētatea tōtă
 Și rēsplata-mi este batjocură ... chin! ...“

Când regele Țilei adorme 'n de séră,
În bordeiul miser al unui țeran
Sosește gonitul de sôrte amară;
Aci află milă și dulce liman.

Un pic de bucată și-un picur de apă
Îi dede sërmanul de milă răpit;
Tótă-agonisela dintr'o Ți de sapă
O 'mparte frățește cu cel amărit.

— „Să-ți fiă bordeiul raiu de fericire,
Țilele într'ensul mândre sərbători.
Să poți face bine fără sêvêrsire
Celor ce-s în lipsă p'aici căletori.“

Așa mulțămese bătrânul când plécă.
Într'un cês de véră când ceru-î senin,
Lângă o fântână sub o salce sécă
El se recrează dup'o Ți de chin.

O còje de pâne în apă și-o mée
Și-o mănca cu dulce ades cugetând:
„Oh! boerii încă s'aibă nevée ...
Alungați de sôrte pe strade gemênd! ..“

O tristă ființă sburlită la pele
Vine din departe strănțosă de tot ...
Și ruptă de fôme ... și arsă de sete ...
Piciorele slabe abia o mai port ...

— „Ferice ești, dómne! o dulce bătrâne!
Când fômea cu pâne tu poți alina.
Eü alerg de Țile, ca și vai de mine,
Și o bucatură nu pot căpêta.“

— „Dumnedeü grijește de ori-ce făptură;
Deci, șterge-ți sudorea și șeđi să gustăm.
Din agonisela-mi na-ți o bucatură.
O, dulce e pânea ce noi căpêtam!“

„Și cine ești, dragă?“ — bătrânul întrebă.
— „Neferice-un suflet ... când-va fost ... boer!“
— „Veđi, veđi! ... cum ursita ne face de'ngrabă
Prietini și în lume ca și 'n cimiter! ...“

Un om într'acolo peste agri vine
Cu sapa de umer voios holcând;
Stă în loc și scóte din straița lui pâne
Miluind sërmanii ce-l priviau oftând.

Toți în ochi se cată .... Țeranul se duce ....
Nobilul suspină privind în spre cer:
„Oh! ce om bun, dómne! .. Oh! .. ce suflet dulce! ..“
Bătrânul îi dice: „Acesta-î boer!“

1877, Arad.

Iason Bianco.

Pêrul capului.

Schiță istorică.

Înainte cu două-șeci de ani nenorocita Ofelia, mirésa lui Hamlet al lui Schakespeare, era obligată, pentru a-și arêta nebulia, să-și resfire pe spate pêrul ei blond de Daneză. Mai târđiú cu șeci ani ar fi trebuit să-și pîep-tene pêrul fôrte luciú, pentru a da espresiune nenorocirei sale. Astăđi, grația modei, care în fine face să triumfeze natura, Ofelia nebună ar trebui să-și pună un munte de pêr fals în vârful capului. Și cu tóte acestea n'a trecut mult timp, de când femeii cu óre-care cochetăria își transforma capul într'un Cimborasso adevêrat. Astfel moda ucide moda. Ceea ce mai nainte era o frumșetă, cea mai adorabilă espresiune a grației și a bunului ton, astăđi se transformă într'un semn al nebuliei!

Și, de când lumea e lume, tot așa a fost. Gusturile s'aú schimbat, fiind-că zace în natura omului să iubescă ađi ceea ce ieri nu i-a plăcut, și ceea ce mâne va urgisi.

Va ajunge să aruncăm o scurtă privire în trecut, pentru a ne convinge, nu numai de importantul rol ce a jucat pêrul capului în tóte timpurile, cât și pentru a vedea adevêrul celor Țise.

Din vechime se amintește ca un exemplu din cele mai admirabile patriotismul acelor femeii romane, care în timpul impresurării capitolului și-au jertfit frumósele lor cosițe, pentru a face funii la mașinile de resboiú. Astfel acele nobile strămóșe ale nóstre au preferit să trăescă chele și desfigurate cu părinții și bărbații lor, decât să devină sclave cu pêr frumos. Mai târđiú Romanii au eternizat acest act patriotic consacránd un templu „Vinerei chele“. De aci se póte vedea marea însemnătate a sacrificiului. Ba, atât la Greci, cât și la Romani, cel mai mare semn de stimă și de iubire cătră o persoană scumpă

repositată îl arêtau femeile tându-și pêrul și presărându-l pe mormêntul ei.

După o superstițiune fôrte lăđită în vechime, ori-ce femeia trebuia să consacre un fir de pêr Țeiței Proserpina. Viêta ei atêrna dela pierderea aceluí fir fatal.

Numai preotesele consacrate lui Bachus aveau dreptul de a âmbla cu pêrul resfirit pe umeri. Tinerele Grece îl legaú pe cêfă și-l acoperiau cu o rețea sêu cu un vël.

Sclavelor le era oprit de a purta pêr lung; numai ómenilor liberi li se cuvenia acéstă distincțiune. Criminalilor li se tundeá pêrul scurt; ér un chel nu se putea urca pe tron.

E întrebarea, că óre în vechime se purta pêr fals? Judecând după capetele unor statue de femeii romane, ar trebui să admitem acéstă împregiurare. Astfel Verence are o gătêlá de cap, care într'adevêr nu e fără gust, dar regularitatea prea severă a buclilor și prea marea bogăția a lor ne lasă să presupunem cu drept cuvênt, că ea a purtat pêr fals și că panglica purpuriá de pe cap servia pentru a-î masca peruca. — Statua Lucillei, soția împêratului Lucius Verus, are pêr din marmoră négră întocmit astfel, că se póte lua jos.

La început gătêla capului era fôrte simplă. În Roma, sub republică, femeile purtau pêrul legat în creștetul capului, precum se represintă și Diana, Țeița vênatului. Câte-odată se producea óre-care schimbare prin diademă și panglici.

După decădinta republicei romane, coruperea moravurilor străbátu până în gătêla femeilor; ocupațiunea lor principală deveni podóba; ba de multe ori ele petreceau cea mai mare parte a Țilei gátindu-se. Plautus Țice: „În

diua de astăzi îți trebuie tot atâta necaz pentru a împodobi o femeie dela cap până la picioare, cât ți-ar trebui pentru a echipa o galeră¹⁾ cu trei rânduri de bănci.“

Credem că va fi interesant pentru cetititorii noastre să aflu în câte-va cuvinte, în ce mod se găteau strămoșele lor. Negreșit aici vom vorbi de femeile din clasa înaltă și avută a societății romane, pentru că sêracele, din toate timpurile și de toate nêmurile, trebuiau să observe aceeși simplitate, pretinsă de miserie.

Când începea o femeie romană să se gătească, era încungurată de o mulțime de gătitore. Acestea erau sclave, dintre care fiă-care avea o destinațiune specială. Cea dintâi trebuia să curețe fața stăpânei sale de un aluat de făină de urez, pe care și-l pusese acesta peste noapte pentru a-și păstra o piele curată și lucie, seș pentru a delătura creșele decât se aflau. A doua îi rotundia pèrul și unghiile; acesta era ocupațiunea tunșetorei. Apoi veniau încreșitorele pèrului, care împărțiau pèrul stăpânei în mici despărțăminte și-l descurcau cu îngrijire prin mari ace de aur, că-cî comoda întrebuintare a pieptenului încă nu era cunoscută pe atunci. Apoi se ardea pèrul cu un fier ferbinte, și în fine se împodobia cu mult necaz cu panglici colorate și ace de aur, de argint și de fildeș.

După ce gâtela capului era isprăvită, apărea așa numita Cineraria (prăfuitorea). Acesta era însărcinată să pudreze capul stăpânei sale cu un praf de lemn aromatic, seș de safran, ori praf de aur, pentru a da pèrului o coloră blondă atât de iubită de Romani și Greci. Apoi se văpsiau sprâncenele cu coloră neșră, și acum începea ocupațiunea Cosmeteii (înfrumșetătoarei). Acesta pune pe obraji stăpânei suliman roșu și alb, care avea drept efect neapêrat de a o îmbêtrâni de timpuriu; îi împodobia urechile cu cercei bogăți și gâtul cu salbe de mărșăritare. În fine venia Florista și-o încununa cu flori artificiale, sêvêrsind tot-deodată întreaga gâtela a capului. Aceste flori imitau cu perfecțiune pe cele naturale, și erau foarte remarcabile atât prin materia cât și prin execuțiunea lor; cotorul și foile lor erau de aur. Egiptul procura Romanelor această podobă bogată și de gust.

Împodobitorele se aflau sub ordinele unei supravegheatore, care le da instrucțiune în prețioasa artă a toiletei. Când gâtela capului era sfêșită, stăpâna își da părerea asupra ei privind-se într-o mare ogindă de metal. Val de sêrmana împodobitoare, care n'avea bun gust, seș chiar făcuse o greșelă! Acestă nenorocită era pedepsită cu împunsături de ac în braț seș în piept. Și totuși ea trebuia să se credă fericită, decât stăpâna-sa nu da ordin să fiă spêndurată de pèr și bătută bine.

Afară de podobă obicînuită, femeile romane purtau și salbe din flori naturale. Acestă cunună de flori servia numai odată, ér a doua și era trâmășă rudeniilor seș amicilor. Un astfel de dar câștiga mare preț prin aceea, că fiă-care flóre, fiă-care coloră își avea însemnătatea sa proprie, care îi era bine cunoscută celui ce-l primia.

Toate femeile se întreceau în pompă și lucs. Faustina, o tinêră Sabină, și mai multe împêrătese, sunt remarcabile prin bogăția și originalitatea gătelei lor de cap; una purta o diademă încărcată cu fructe, care ca și frunșele erau

de aur; celelalte spice de bucate, flori și diamante cu imbelșugare.

Coloră blondă a pèrului, care este un semn caracteristic al poporelor nordice și o raritate la cele sudice, era la Greci și Romani cei vechi unul din atributele frumșei deosebite, și adică pentru amêndouê seșsurile. Apollo era renumit pentru pèrul seș blond; poeții cântau în toate modurile pletele blonde ale lui Mercur și Bachus; din contră pèrul negru trecea de un semn al urșiei.

Pentru a imita acea coloră a pèrului atât de prețuită și iubită, amêndouê națiunile întrebuintau o mulțime de mijloce artificiale. Astfel își presărau pèrul cu diferite sorte de praf galbin și roșu; seș îl colorau cu safran și alte ingrediente analoge. Apa din rîul Crathis avea renumele, de a colora pèrul în blond. Germania trecea că produce un mijloc foarte eficace pentru acest scop, Gallia un săpun artificial, Grecia o pomadă, care se numia Calitricon etc. Decă aceste mijloce remăneau fără efect, femeile își tundeau pèrul foarte scurt și puneau perucă blondă.

Gallia și Germania purtau un comerț însemnat cu pèr și procurau o cantitate considerabilă de coșite blonde. Chiar în Roma se afla în apropierea circului și dinaintea templului lui Apollo un têrg de pèr. Aici se vedeau destul de des fete sêrmane, îmbrăcate în haine simple, care se lăsau să li se tundă o podobă a capului, pe care le-o dăruise natura, frumosul lor pèr blond, și în schimb primiau vre o îmbrăcăminte, de care aveau lipsă.

În același têrg se vindeau diferitele mijloce de a colora pèrul. Trebuie să admitem că chiar aceste mijloce, nimicind frumșeșea și bogata desvoltare a pèrului, făceau perucele neapêrate de lipsă, că-cî curênd după aceea întrebuintarea lor deveni tot mai generală. Perucele erau enorme, înșepenite pe o piele de o seș de capră.

Părinții bisericii tunau cu vorbe puternice în contra lucsului în haine și în contra pèrului fals. Tertulian scrisse un tractat asupra îmbrăcăminteii femeilor, în care le strigă: „Voi purtați o pădure de pèr pe capetele vòstre.“

Mai târșiu persónelor încreșute cu serviciul bisericesc le fu oprit formal de a purta peruce. Totuși numai cu mare ostentelă se putură ômenii hotărî a asculta de această poruncă. Multe acte păstrate în vatican dovedesc această de ajuns. Astfel se află acolo mai multe instrucțiuni judecătoreșci în contra unor preoți, cari au purtat peruce, petițiuni ca să li se permită acesta din motive de sănătate, de slăbiciunea vârștei etc., ba chiar ediște de escomunicațiune din cauza călcării resvrêtitore a acelei porunci.

Ar trebui să scrie cine-va un volum pentru a urma istoria pèrului la toate poporele din véc în véc. Ne vom mârșini a o urmări în Francia, a căreia modă încă în timpurile vechi era dătătoare de ton.

A fost un timp, când purtarea perucelor era ștersă cu totul. Cei dintâi regi ai Franciei purtau pèr lung și luciu. Agathias, un scriitor din secolul al șeselea, dîce în privința acesta: „La regiș Franciei esistă obiceiul, de a nu-și tunde pèrul nici-odată; el atêrnă cu modestiă pe umeri; acesta este un privilegiu și un semn de distincțiune al familieii regeșci. Supușii lor își rotundesc pèrul, și n'au voiă de al purta mai lung.“ Regele, copiș seș și rudele sale cele mai de aproape purtau pèr foarte lung;

¹⁾ Nae romană.

nobilii în raport cu rangul și originea lor. Părul omenilor din popor era mai mult sêu mai puțin tuns după cum plătia contribuțiune. Pipin și Carol cel mare desprețuiră pletele lungi. Cel din urmă se tundeă foarte scurt, și urmașii săi îl imitară. Capetele regilor carlovingici, care se mai ved încă pe mari sigile imperiale, au păr rotundit, care abia ajunge până la umeri.

Sub Hugo Capet érá-și începu a se purta păr mai lung și moda pletelor resfirate pe spate se lăți tot mai tare până în secolul XII, când în fine deșteptă desaprobară episcopilor. Atunci se rădicară esplicări cam serioase asupra acestui obiect. Frații laici, cari nu-și tundeau părul, fură eschiși în mai multe provincii ale Franciei din comunitatea credincioșilor. Peste puțin frica de escomunicațiune impresionă spiritele atât de adânc, încât Enric II, regele Engliterii, și Ludovic cel tinér, regele Franciei, își tunseră părul, și dară ordin marilor imperiului, să urmeze esemplului lor. Cu toate acestea Filip-August și Ludovic VIII purtară încă plete lungi. Din contră dela Ludovic cel sânt până la Ludovic XIII toți regii Franciei pórtă păr foarte scurt. Francisc I fu cel dintăi, care-și tunse pletele atât de scurt, cum se pórtă și astăzi sub numirea à la mal-content. Acéstă numire vine dela o neplăcere ce i s'a întâmplat regelui în castelul dela Fontainebleau. Pe când adică Francisc își petrecea în joc cu curtenii săi, unul din aceștia îi aruncă din greșelă o bucată de lemn aprins pe cap, și-l răni destul de tare; în urma acestei nenorociri regele fu silit să-și tundă părul foarte scurt.

Ca o modă trecătoare și bizară merită a fi amintită următoarea: în evul de mijloc se purtă cât-va timp o gâtélă de cap foarte înaltă, care se producea împletind părul în giurul douor cocóșe mari de catifea. În contra acestei mode se rădicară predicătorii cu mare înverșunare, deórece ei pretindeau, că este o imitațiune a cónelilor diavolului.

Ludovic XIII era un mare amic al pletelor bogate. De aceea, pentru a-și fi plăcut, toți le purtau foarte lungi. Dar acéstă schimbare răpede aduse pe curteni în așa confusiune, încât ei trebuiră să-și ia scăpare la peruci acomodate. Invențiunea găsi aprobare atât de mare, încât Ludovic al XIV, încă foarte tinér pe atunci, oferí în 1566 la 38 de persoane privilegiul de a fabrica peruce.

Regii Franciei, precum și nobilii, purtau musteți până la Ludovic XIV, care desființă acéstă modă. — După noua revoluțiune în modă, femeile încă nu purtasera perucă. Un portret al cunoscutei Ninon de Lenclos, pe care a zugrăvit-o un artist renumit de pe timpul acela, o represintă cu o gâtélă simplă și cu gust. Gâtul ei e împresurat de numeroase bucle lungi atárnând în inele, altele mai scurte și treptate încungiură fruntea și obraji. Acéstă gâtélă adoptată și de d-na de la Vallière fu în curând imitată de toate contimpuranele.

În anul 1704 apăru mai întâi pudra, o modă foarte absurdă, prin care părul căpeta aceeși colóre la toți ómenii. Multă vreme regele nu voi să o adopteze; numai în cei din urmă ani ai vieții se lăsă ca să i se pudreze părul foarte ușurel. Ludovic XV din contră purtă păr pudrat încă din copilăria; întrebuințarea pudrei devine generală,

și în timpul strălucitei epoci a favoritei Dubarry fu adoptată pretutinden. Lumea pretindea, că pudra dá trăsăturilor feții grație deosebită, ér ochilor viétă și foc. Gâtela capului deveni tot mai înaltă; se împletiră în păr o mulțime de flori, de panglici și de noduri. — În anul 1780 apărură cele dintăi pělării femeiești, care însă nu semănau de loc cu cele din timpul nostru. Elegantele, care dedeau tonul, le puneau la o parte, ceea ce de multe ori era foarte atrăgător.

Totuși, când se urcă pe tron Ludovic XVI, estinderea, forma și compozițiunea gâtelei capului ajunse la gradul cel mai înalt de ridicul și lipsă de gust. Astfel pe piramide de păr, care erau formate și susținute prin mici drugii și cârlige de fier, se puneau cărnași groși de păr, numiți chignon, și o mulțime de panglici, șaluțe, căițe, flori artificiale etc.; în fine tot acest edificiu asemenea unui magazin de nimicuri era învelit într'un nour de pudră. În nici o epocă și la nici un ném ridiculul gâtelei n'a mers așa departe.

Omeni spirituali și de bun gust riseră în sfârșit de aceste nimicuri. Astfel un lord cu vază friză și pudră după moda cea mai nouă capetele cailor dela trăsura sa, și astfel merse cu ei la preâmbulare prin strade. La negustorii de chipuri apărură caricaturele cele mai mușcătore. Astfel una dintre ele representa o dómna cu o gâtélă înaltă de mai mulți metri, căreia îi urma o jumătate duzină de zidari și lemnaři, pentru a face ușile mai înalte; altfel acéstă dómna n'ar fi putut intra și ieși. Îndărătul alteia se afla o scară, pe care artistul capilar își da osteneala să pună în ordine și să împodobescă acel edificiu artificial. A treia ascunsese în cărnașii săi de păr o massă de mărfuri oprite, care, după ce trecură vama în fericire, fură despachetate de servitorii ei.

Póte că în urma acestor batjocuri, sêu póte în urma revoluțiunii franceze, care influință asupra tuturor referințelor vieții sociale, dispărură acele exagerări. Cu toate acestea „Merveilleuse“ele directoratului nu remaseră mai îndărăt, că-cî ele amestecară greșelile toaletei romane cu rafineria și gustul scrintit de pe la finea monarhiei franceze. Numai întrarea resolută în secolul nostru delătură perucele și părul fals; cel puțin reforma corese exagerările, că-cî precum am đis la început, munți de plete false apărură éráși mai târziu. Ba, până în ziua de astăzi, vedem pudra jucând un rol important la baluri. Ne întrebăm ce cred acele femei, care desprețuind darurile prețioase ale naturei, caută în artă o perfecțiune închipuită? Nu este păcat a strica un păr negru, sêu castaniu, sêu blond prin praf de aur sêu de argint, sêu prin pudră de urez? Frumsețea n'are ea mi de nuanse? Nu le credem destul de naive pentru a-și închipui, că ochiul altora va fi înșelat, și de altă parte, prin artificii, ele își pierd totă individualitatea, care este singurul farmec al frumseții lor. Atunci de ce aceste silințe greșite? Onóre naturei, onóre femeilor, care înțeleg dispozițiunile ei și le urmază cu scumpătate. Ele nici-odată nu vor avea a se plânge în contra lor, că-cî ochiul iubirei nu este amăgit prin înșelăciunile artei!

Familia.

Beția succesului, frigurile luptei depărtază pe om de familia sa și îl fac să trăiască aci ca un străin, și în curând el nu mai găsește în lucrurile acestea farmecile care l-au sedus la început.

Dar sosescă neisbutirea, suflă ceva mai tare vântul rece, omul se îndoaie, caută aproape de sine pe cine-va, care să-l susțină slăbiciunea, un simțământ care să-l înlocuască visul pierdut, și atunci își pleacă fruntea asupra copilului său, apucă mâna soției sale și o strânge. El par-că invită aceste două ființe să împartă sarcina sa. Vădând lacrimi în ochii aceluia, pe care-i iubește, ale sale i se par cu atât mai ușoare. Se pare că durerile morale au acelăși efecte ca cele fizice. Nenorocitul, care stă să se nece, se apucă de trestie; tot așa omul, a cărui inimă se frânge, strânge la piept soția și copilul său. La rândul său el cere ajutor, protecțiune, căldură, și este un lucru atingător de a vedea pe cel mai tare adăpostindu-se în brațele celui mai slab și regăsind curajul în sărutarea lui. Copiii au instinctul acestor lucruri, și cea mai via emoțiune, pe care o pot ei simți, este aceea, pe care o cercă vădând pe tatăl lor în lacrimi.

Adu-ți aminte, iubite cetitor, de amintirile tale cele mai îndepărtate, caută în acel trecut, ce-ți apare cu atât mai limpede cu cât se află mai departe. Vădută pe tatăl tău întorcându-se acasă, și-apoi așezându-se la câmin cu o lacrimă în ochi? — Mai întâiu n'ai cutezat să te apropii de el, atât ai simțit, că durerea lui te adâncea. — Cât de nenorocit trebuia să fiă, pentru ca ochii lui să fiă umezi! Atunci ai simțit că o legătură te unește cu acest sorman om, că nenorocirea lui pe tine încă te lovia, că o parte din ea ți se cuvenia de drept, și că erai atins de oare-ce tatăl tău era.

Nimeni nu înțelege, ca copilul, această solidaritate a familiei, căreia îi datorește totul.

Așadar ai resimțit toate acestea; inima ta s'a înflăcă în micul unghișu unde te aflai în tăcere, și suspinele au izbucnit, pe când, fără a ști de ce, tu întindeai brațele către bătrânul tău amic.

El s'a întors, a înțeles tot, n'a putut să-și mai rețină durerea, voi v'ați strâns în brațe, tatăl, mama și copilul, fără a dice un cuvânt, dar privind-vă și înțelegându-vă.

Și șciai tu cauza întristării acestui sorman om?

Nici decum.

Și eti pentru ce s'a poetisat iubirea fiică și iubirea părintească, pentru ce familia se numește sântă, pentru că în ea se regăsește chiar izvorul trebuinței de a iubi, de a se ajuta, de a se susține, trebuință care din timp în timp se răspândește asupra societății întregi, dar în stare de resunet slăbit.

Numai în intervale rari se vede în istoria un popor întreg grupându-se, concentrându-se în sine și tremurând de același tremur.

Trebue o revoluțiune spăimântătoare pentru ca un milion de oameni să-și dea mâna și să se înțeleagă privind-se; trebue o silință supra-omenescă, pentru ca familia să devină națiunea și ca marginile vetrei să se întindă până la graniță.

Ajunge o plângere, o suferință, o lacrimă, pentru ca

un bărbat, o femeie și un copil să confunde cele trei inimi ale lor într'una singură, să simtă că fac una.

Bateți-vă joc de căsătorie, lucrul este ușor. Tote contractele omenesci sunt cu greșeli, și greșela e tot-deuna comică pentru cei cari nu sunt victima ei. — Sunt bărbați înșelați, lucrul este sigur, și când vedem cădând un om, chiar de și-ar fi zdrobit capul, prima noastră mișcare este de a ride. De aci nemărginita și vecinica veselie care salută pe Sganarel.

Dar scormoniți în fund și vedeți, că sub toate aceste miserii, sub totă această pulbere de mică deșertăciuni amăgite, de greșeli ridicule și de pasiuni comice, se ascunde chiar osia societății, și constatați că aci totul merge foarte bine, pentru că acest simțământ al familiei, care este baza lumii, este și mângăierea și bucuria ei.

Onoarea și respectul drapelului, iubirea patriei, tot ce împinge pe om a se jertfi pentru ceva său cine-va ce nu este el, porcede din acel simțământ, și putem dice, că în el este izvorul, din care curg rîurile cele mari, ce stempără inima omenescă.

Egoism în trei! veți dice. — Ce-mi pasă, decă acest egoism naște devotamentul!

Reproșa-veți fluturului, că a fost omidă?

În toate acestea nu mă învinovați de esagerare sau de lirism.

Da, viața familiei este adesea liniștită și prosaică, oia de pe vatră, care figurază între armele sale, nu s'a pus acolo fără cuvânt; recunoscă acesta. Bărbatului care er veni să-mi dice: „Domnule, eti două zile una după alta de când adorm în colțul vetrei,” — i-ași răspunde: „Ești prea leneș, dar te înțeleg.”

Înțeleg și aceea, că trâmbița lui Bebe e sgomotosă, că giuvaerele sunt grozav de scumpe, că volanurile de dantelă și garniturile de zibelină încă sunt scumpe, că balul este costisitor, că domna are tone, nebunii, pretențiuni; înțeleg în fine, că un bărbat, cărui cariera îi suride, să considere pe femeia și copilul său ca două bețe ce i s'au pus între picioare.

Dar îl aștept, pe omul fericit, în momentul în care fruntea sa se va încreți, în care amăgirea va cădea pe capul său ca o căciulă de plumb și în care, culegând cele două bețe ce le blăstemase, își va face din ele două cărți.

Admit, că Alecsandru cel mare, Napoleon I și toți semi-deii omenimei au simțit foarte rar farmecul de a fi tată sau soț; dar noi ceilalți sormanii omuleți, cari suntem mai puțin ocupați, trebue să fim sau una sau alta.

Eu nu cred în bătrânul holtei fericit, nu cred în fericirea aceluia ființe, care din nebunia sa din calcul, s'au abătut dela cea mai bună dintre legile sociale. S'au spus multe despre acest subiect, și nu vrău să măresc dosarul acestui voluminos proces; dar mărturisiți sincer, voi toți, cari ați audiat strigătul primului născut al vostru și cari ați audiat inima voastră țîngăind ca un pahar aproape de a se sparge, mărturisiți că v'ați dis: „Mă aflu în adevăr, în frumos și în bun. Acolo, și numai acolo este roșul omului. Întru în calea bătută, făcută, dar dreptă; voiți trece prin câmpiile monotone, dar fiă-care pas mă apropii de clopotniță. Nu sunt retăcitor în viață, âmbu; rădic eu picioarele mele pulberea, unde tatăl meu și le-a pus pe

ale sale. Fiul meu, pe aceeși cale, va regăsi urma pașilor mei, și poate vădând că n'am greșit, va dice: „Să facem ca sârmanul bătrân, și să nu ne pierdem prin câmpurile arate.“

Dacă cuvântul sfânt mai are un înțeles, cu totă meseria ce i s'a impus, nu ved să se potă cine-va servi mai bine de el, decât aședându-l lângă cuvântul familiă.

Se vorbește de progres, de dreptate, de bună-stare generală, de politică fără greșelă, de patriotism și de devotament. Eū încă am, dēū, acele lucruri bune! dar tot acest orizont strălucit se resumă în trei cuvinte: iubirea de aprópelui sēū, și chiar acesta este lucrul, cel puțin după părerea mea, care se uită de a fi învățat.

A iubi pe de-aprópele sēū, e simplu ca bună-điua; dar e lucrul dracului să întâmpini acest simțământ atât de natural. Sunt ómeni, carii-ți arată grēuntele lui în palmă; dar chiar aceia carii fac negoț cu acest grēunte prețios, sunt cei din urmă, ce-ți arată frunđa lui.

Ei bine! bunul meu cetitor, acéstă mică plantă, care ar trebui să resară ca macul pe câmp, acéstă plantă, care nu s'a văđut încă mai înaltă decât măcrișul dela fântână, și care ar trebui să întrécă ștejarii, acéstă plantă ce nu se póte găsi, eū știu unde e.

Ea este la colțul căminului domestic, între clește și lopățică, lângă óla de pe vatră; acolo se vecinicește, și

décă mai există, o datorim familiei. Înmi plac mai toți filantropii și mântuitorii omenimei; dar n'am credință decât în aceia, carii au învățat a iubi pe alții sārutându-și copiii.

Omul nu va fi creat încă odată pentru a satisface trebuința teoriilor umanitare; omul este egoist, și înainte de tóte iubește pe cei ce-l impresórá. Étă simțământul omenesc și natural; acela trebuie lărgit, estins și cultivat. Cu un cuvânt, în iubirea familiei se cuprinde iubirea patriei, și prin urmare a omenimei. Din tați se fac cetățeni.

Omul n'are o sută de mobile; n'are decât unul în inimă; nu-l discutați și folosiți-vē de el.

Afectiunea cucerește cu încetul. Amorul în trei, când e viguros, voește peste puțin mai mult spațiu; el lărgește casa și în curēnd chiamă și vecinii. Așadar lucrul cel mai important este de a face să se nască acea iubire în trei; că-cī mē tem că e nebuniă, de a impune de odată inimei omenesci întręga speciă omenescă. Nu poți înghiți de odată și fără pregătire niște bucături atât de mari.

Ce vreți? Trebuie să șcim iubi pe ai noștri înainte de a putea iubi pe alții. Acéstă este brutal, egoist, dar nu se póte schimba; cu mici greșeli construiești mari virtuți. Și-apoi, păziți-vē de a geme; acel egoism este prima pétră a acelui mare monument — încă neisprăvit — ce se numește societate.

Liber după G. Droz.

Neînțelése.

Tip femeiesc.

Cine este palida femeia, care adâncită în visuri amare, fugind de bucuriile sgomotose ale lumii mari, șede în unghiul odăii sale sigurateice.

Ea pórtă haină de mătasă închisă; un vël de dantelă îi acopere pērul negru, care atērnă în două bucle lungi pe pieptul ei.

Afară de o brățară de aur, ce-i închide brațul drept, ea nu pórtă nici un giuvaer.

Marii sēi ochi negri sunt încungiurați de un ușor cērcăn albăstriu; colțurile cam plecate ale frumoșei sale gurii imprumută feței sale impresiunea neștrămutată a jellei adânci.

Văđând acéstă femeia, dragă cetitoare, te cuprinde o compătimire intimă; tu te întreb, ce durere aspră a ucis odihna sufletescă a sērmanei martire; ce furtună grea a veștejit acéstă flóre gingașă? Tu cauți pe neomul, care a înșelat candida inimă a acestei nenorocite.

Afi, că ea e măritată, și te aștepti să găsești în soțul ei pe unul din acei tirani de teatru, a cărora vedere deșteptă fior; sēu pe un Don Juan modern, care nu crede nici în cer nici în virtutea femeiescă, și cutéză, de a-și bate joc de simțămintele cele mai sacre. În fine faci cunoștință cu acea ființă, pe care fantasia ta preocupată a zugrăvit-o cu colorile cele mai negre și sub figura cea mai spăimântătoare. Spre mirarea ta, tu veđi un bărbat frumos de 28 până la 30 de ani, plin de poftă de viață; fața lui amicabilă și bună și pletele sale blonde anunță dorința de a gusta viața cu veselie, fără a se interesa de neplăcerile, pe care le va aduce điua venitoare. În scurt vei găsi în el tipul bine pronunțat al unui om, care în viața de tóte đilele se numește familiar: „un om bun.“

El își tracteză soția cu o atențiune preventóre, se îngrijește cu zel de conservarea sănătății sale, ar dori să-i procure distracțiuni și plăceri sociale de tóte soiurile — și pentru tóte acestea capetă drept resplată un suris rece, silit, care par că-i dice: „Cerule, cât mē geneză purtarea ta, cât de neîndemnatice sunt politetele tale. Pe când eū simt durere adâncă, tu poți fi vesel, și guști vieța neturburat. Lasă-mē, tu nu 'nțelegi inima mea și fragelele ei aspirațiuni.“

Numai dacă se află la un bal în societate de tineri, care-i arată o atențiune deosebită, renviă întręga ei ființă. Rezimată de brațul unui gentil danțator, o poți vedea pre-âmbându-se prin sală cu o mină langurosă, până când tonurile fărmeccătore ale unui vals îi răpesc pe amēndou în vârtejurile sale. De te furișezi în apropierea ei, când se odihnește lângă el, poți asculta o convorbire, care-ți dă părere destul de clară despre neînțelése noastră. Tectul stereotip al conversațiunei sale este adică amorul și érá-și amorul. O poți ađi asigurând de o sută de ori, că bărbații nu merită să fiă iubiți din tot sufletul; că femeia este o creatură condamnată la nefericire și abnegațiune; că poesia spiritului ei e sugrumată de materialismul rece al timpului nostru; că imensa majoritate a bărbaților noștri constă din egoiști fără inimă etc.

În scurt, acéstă femeia prin lectura prea désă a unor romane escentrice a dat fantasiei și spiritului sēu o direcțiune atât de falsă, încât ea se crede o adevărată victimă. De o întreb cu serioșitate despre referințele sale, îți va spune că are 25 de mił venit, că bărbatul ei este fórte bun, îi mulțamește or-ice dorință și-i lasă o libertate nețermurită, că dumneđeu a bine-cuvēntat cășătoria lor cu o

copilită dragălașă; dar totuși va adăoga, că ea se ține de creaturele cele mai nefericite de pe întinsul pământ.

Pe lângă acestea nefericita adoră artiștii și poeții tineri, că-cî cu toate amăgirile de până acum, ea caută mereu o inimă, care să simtă cu a ei. Da, ea visază de

un amor, ce nu se găsește pe pământ, și într'aceea își înstrăinează adevărata, sincera înclinare a soțului ei, a căruia greșelă neiertată este, că e tot cu voia bună și are poftă de mâncare!

Sărmana neînțelăsă!

A. F.

V a r i e t a ț i

Alegerea miresei (ilustr. pag. 101). Între diferitele obiceiuri caracteristice ale popoarelor dela serbătorile crăciunului, cel mai vechiu și încă de origine păgână, este acela, care domnește în Rusia mare, guvernamentele Vladimir, Novgorod și Scov. În aceste regiuni se decide în sera Crăciunului, pe cine a destinat providența să formeze o păreche. — Părinții fetelor și feciorilor aleg mai întâiu un loc potrivit, unde aprind luminările pomului de crăciun, și aci fetele se aședă în șir pe o laviță lungă, apoi se acoper cu un vël des. Într'aceea feciorii adunați într'o casă vecină capătă șcirea, că a bătut césul alegeții și intră în odaea, unde se află fetele. — Decă alegerea ar fi încredută într'adevăr numai sorții, atunci întâmplarea ar da materiă la multe drame de sat: dar vechiul obicei astăzi este numai o formă și tot feciorul șciă semnul, după care să recunoscă pe aléa sufletului său. Decă cu toate acestea s'ar înșela, se pôte rescumpăra cu un dar convenit. Er părechile îndestulte cu alegerea, alérgă la părinții de față, ca să le cêră bine-cuvântarea, schimbă inelele și sărută icóna sântă ce atêrnă lângă ușă îndêrêțul candelêi. Cu acésta alegerea s'a îndeplinit și nunta va urma de sigur în carnaval.

Un aventurier. A trecut o jumătate de an, — cum scriă „Welscher Anzeiger“ — de când șede în arestul comunal din Kremsmünster un om, pe care l'a mênat sôrtea dela o parte a lumêi la cealaltă și l'a împins în pozițiunile sociale cele mai felurite. El a cădut până la vagabond, și acum așteptă de luni după libertatea sa, care atêrnă dela recunoscerea comunei sale. Arestantul se numește Enric de Clermont. Până la sângerosul an al revoluțiunei 1793 familia, din care se trage, poseda comitatul Clermont în departamentul Puy-de-Dome în Auvergne. Enric de Clermont veni pe lume în Londra. Din 1851 până la 1854 a studiat la universitatea din Viena. În Maiu 1854 schimbă péna cu armele și se făcu cadet în regimentul de infanterie austriac Baronul de Reischach Nr. 21, care pe atunci se afla în garnisonă în Parma. În anul 1857 părăsi Clermont vulturul austriac și servi în India în artileria. Anul 1861 îl și găsi pe nisipul fierbinte al Algirului luptându-se în contra Beduinilor și în 1862 se duse de acolo, dela Hereș-Arl-Kibir, la Oran cu fregata franceză „La Saone.“ În 1864 merse cu împêratul Măximilian la Mecsico, unde prin mijlocirea generalului Pulgar capătă mai târziu un post de profesor la Academia militară din Caracas, capitala republicei Venezuela în America de Sud. După doui ani se întorse Clermont în Europa, după o absență de 12 ani. El găsi în eterna cetate Roma un post la Monsignore Dr. Augustin Theiner, prefectul arhivei secrete a vaticanului, și remase aci până la mórtea lui Theiner. De aci se duse la Neapol și, așteptând o ocupațiune mai bună, ocupă aci postul unui tâlmăciu într'un hotel, (Clermont vorbește o duzină de limbi în vietă) și — ad interim — postul portarului bolnav. Mai târziu devine crescătorul tinêrului conte Statella și apoi profesor la colegiul „Visconti-Venosta“ în Roma, la renumitul „Collegium romanum.“ La finea anului 1874 era Clermont profesor la colegiul din Arona lângă Lago Maggiore în cantonul Tessin în Elveția. În anul 1877 întemeiă el un institut propriu în același canton. În 17 Septemvre 1877 Airolo fu mistuit mai de tot printr'un incendiu și Clermont perdu tot ce poseda, fructele ostenelelor îndelungate — arseră și toate hârțile și documentele sale. Dela reuniu-

nea ajutătoare de acolo capătă 20 fiorini austr. Clermont se duse la Stuttgart și apoi ajunse profesor la institutul lui Dr. Killisch în Berlin. După o jumătate de an institutul se disolvă și Clermont își pierdu léfa. De aci încolo nu mai găsi nici o ocupațiune potrivită. Pentru a trăi onest, se duse ca șiler la construcțiunea căilor ferate. Puterile sale fizice, slăbite tare prin rane și strapațe, nu erau de ajuns pentru acésta obosélă. Abia restaurat dintr'o bôlă, apucă bastonul peregrinului și se duse în Austria. La graniță, în Pasau, Enric de Clermont fu tractat ca vagabund și condamnat la opt șile de arest. La judecătoria cercuală din Payerbach încă fu internat în decurs de 24 șile din lipsă de pasport, dar capătă dela direcțiunea poliției din Viena o permisiune să călêtorêscă în cetatea imperială. Afară de Enric de Clermont și comuna Kremsmünster va fi veselă, decă vor ajunge documentele sale, pentru a-l putea elibera.

Lumina electrică a lui Edison. „New-Yorker Staatszeitung“, gazeta germăna cea mai importantă din statele unite, se ține de sceptici, dar totuși nu lasă nimic necercat, pentru a esplica cetitorilor sêi adevărata ființă a unei invențiuni. De aceste încercări se ține și o întrevorbire, pe care a avut-o unul dintre redactorii ei cu asistentul lui Edison, Dr. Alfred Hayd. Resultatul acesteia esplică forțe clar modul cum a deslegat Edison problema. — Un generator al lui Edison pôte provedea cel pușin 50 de lampe cu electricitatea necesară. Depărtarea de generator, vorbind teoretice, pôte să fiă arbitrară; totuși Edison nu va conduce radial șirmele unui generator la distanțe mai mari de $\frac{1}{3}$ sêu $\frac{1}{2}$ miluri. Decă sunt motive deosebite pentru o conducere mai îndepărtată, ea se pôte executa cu spese mai mari și cu o șirmă mai grosă. Șirma ordinară e de 3 milim. Lampele, care s'au întrebuițat 10 — 12 șile, n'au arêtat nici cea mai mică schimbare, totuși esperința trebue să ne învețe mai întâiu, cât timp ține cărbunele de hârtie. Tăria curentului electric se reguléază în stațiunea centrală și adică printr'un mecanism, care stă în legătură cu așa numitele șirme de rezistență. Un galvanometru acomodat arată schimbările curentului electric. Pentru moment toate lampele dependente de stațiunea centrală se pot face să lumineze sêu cu tăria completă (15 luminări) sêu mai slab; la o lampă singuratică tăria nu se pôte regula până acum, totuși acésta se pôte executa prin întrepunerea unei șirme de rezistență spirale. Puterea de un cal a mașinei de abur dă peste tot electricitate pentru alimentarea a 8 lampe cu putere de 15 luminii fiă-care. Aprinderea unui număr mai mare de lampe, sêu stingerea lor se indică prin galvanometru; cantitatea de electricitate la isvor, sêu generator, se reguléază după acésta. Edison însuși pune cea mai mare greutate pe lampă, ér nu pe generator, și într'adevăr acésta lampă este partea cea mai singulară, mai prețioasă și mai completă a sistemului întreg. — După cum se telegraféază lui „Daily-News“ din New-Yorc, Edison dă peste greutatea nouă, deóre-ce „potcovele sale de carbon“ sunt espuse a se rupe când se întrebuițéază. El a oprit fabricarea lampelor, până când va afla cauza acestui desavantagiu, care, după cum se crede, zace într'aceea, că prin gaura din sticlă în punctul, prin care trece șirma, pôte intra aerul la clopote. Microscopul nu arată nici o schimbare a carbonului. Pentru moment se întrebuițéază cam 50 de lampe, dintre care una arde în continuu de 14 șile.

O consultațiune medicală. „Figaro“ istorisește următoarea anecdotă: D-nul Dr. Clemenceau, deputatul cu influență și amicul lui Gambetta, are o stațiune în Montmartre, unde este consultat de pacienți. De câte-va zile apărură două indiviți. Cel dintâiu este primit și se plânge de o durere de piept. „Desbracă-te“, îi dice medicul și-apoi îl cercetază cu conștientitate. Pe când prescrie el o rețetă, dă ordinul să se introducă al doilea, și fără să se uite în sus, dice după intrarea lui: „Desbracă-te și d-ta, prietine, astfel vom ajunge mai curând la țintă.“ Când se isprăvise rețeta și se depărtase vizitatorul cel dintâiu, d-nul Clemenceau se întorse către al doilea, care într'aceea se desbrăcase și aștepta într'un unghi, până-și va veni rândul. „Și pe d-ta te dore pieptul, nu-și așa?“ îl întreabă doctorul cu interes. — „Nu, eu vin să te rog pentru un post la poștă.“

O măimuță inteligentă. O dămnă, care suferia des de dureri de măsele, și în astfel de casuri își lega obrazul cu o batistă cu vată, căpătă în dar o mică maimuță. După ce animalul s'a familiarizat puțin, observă dămnă într'o di, când „Loti“, așa se numia maimuța, mănecase ceva prea mult, că acesta luă o batistă albă, își legă capul cu ea și începu să gemă ținându-se cu mâna de obraz, chiar cum făcea stăpâna-sa, când avea dureri de măsele. În fine s'a descoperit, că Loti își lega capul cu o cârpă și se ținea de obraz, când avea dureri de pânțec. Animalul credea pôte, că găsisse în basmaoa stăpânei sale medicina în contra tuturor bôlelor. În orî-ce cas prin acesta voia să arête că suferă.

Jules Favre. O telegramă dela Paris anunță mórtea d-lui Jules Favre. — Eminentul orator se născuse în Lyon, la 21 Martie 1809. Primit avocat în 1830, el luă parte activă la revoluțiunea care dete jos guvernul Burbonilor. Apărător al acușărilor din Aprilie 1834, el vorbi într'un mare număr de procese politice. Secretar general la ministerul de interne, după Februarie 1848 demisionă ca să între ca deputat la constituantă; fu un moment secretar de stat la ministerul afacerilor străine și sprijini primirea principelui Ludovic Napoleon (în urmă Nagoleon III) în adunare și expedițiunea dela Roma. — În adunarea legiuitoare, d-nul Jules Favre apără cu elocință libertatea presei, dreptul de întrunire și se împotrivi politicei principelui președinte. — La 2 Decemvre, d-nul Jules Favre protestă în contra loviturii de stat. Apărător al lui Orsini, d-nul Jules Favre fu ales de două ori decan al advocaților din Paris. — Ales deputat în 1858, d-nul Jules Favre deveni capul grupeii de cinci, međul opozițiunii parlamentare. — Reales în 1863, la Paris și la Lyon, și la Paris în 1869, d-nul Jules Favre luptă cu energiă în contra politicei esterne și interne a imperiului, în contra expedițiunii din Mexico și în contra resbelului dela 1870. La 3 Septemvre, ceru căderea lui Napoleon și numirea unei comisuni de guvernare. — Vice-președinte al guvernului apărării naționale și ministru al afacerilor străine, d-nul Jules Favre a subsemnat acea vestită proclamațiune în care declara că guvernul nu va ceda „nici un deget de teritoriū, nici o pētră din cetății.“ După durerôsa întvedere cu d-nul de Bismarck, el fu însărcinat să discute cu învingătorul condițiunile armistițiului, în urma căruia Paris trebuia să capituleze. — Ales la 8 Februarie 1871 membru al adunării naționale în șese departamente, d-nul Jules Favre intră în rândurile stângei. — Atacat în viața lui privata și în actele sale politice, amărît, d-nul Jules Favre n'a mai apărut, de cât foarte rar la tribună. — La 2 Maiu 1867 fusese ales membru al academieii franceze. — Franția pierde în el un orator puternic, elegant și aspru, corect și pasionat, un aprig apărător al libertății și un bun cetățen. (Rom.)

Statistică. — Tabela comparativă despre starea în-vățământului primar în București și alte orașe mari din Europa și America.

Orașe	Data documentelor	Populațiunea totală	Școli publice	Elevi cari au frecventat școala	La 100 din populațiunea totală cari s'au înscris în școala	La 1 școală cari copii
Paris . . .	1875	1.818,710	382	117,286	6.44	307
Viena . . .	1873	676,791	93	45,164	6.67	485
Buda-Peșta . . .	1873	300,000	33	40,547	3.51	319
Genova . . .	1875	46,774	11	2,778	5.94	252
Dresda . . .	—	95,000	38	15,361	16.17	404
Hamburg . . .	—	370,000	49	11,527	3.11	235
Brema . . .	1872	55,000	16	6,374	11.59	398
Boston . . .	1874	357,254	465	42,296	11.84	91
Chicago . . .	1872	300,000	30	38,035	12.68	4,268
Washington . . .	1873	73,731	69	4,735	6.42	69
New-Yorc . . .	1873	1.040,000	197	93,434	8.98	474
București . . .	1878	177,646	32	4,009	2.85	125

Notițe economice. — *Curățirea vaselor.* Este cunoscut de econome, cât timp pierd servitôrele cu clătirea a vaselor, cu deosebire, decât sunt mai comode. Pentru îndeplinirea acestui lucru există un mijloc foarte simplu și ieftin. Ajunge a arunca în apă o bucățică de var stins. Varul se disolvă în apă caldută și unindu-se cu grăsimea de pe vase formază săpun, care se spală ușor. Nu este de temut, că varul va strica vaselor, nici chiar celor de argint, cu atât mai mult că a două apă îl clătește îndată.

— *Petroleul mórtea insectelor.* S'a statorit, că petroleul este cel mai bun mijloc de a nimici insecte de tot soiul stricaciôse omului, animalelor și plantelor. Luând în considerare prețul înalt al „pulberii de insecte“, va fi de folos a ști aceasta, cu atât mai mult, că petroleul cu cât e mai necurat, așadară mai ieftin, cu atâta dă mai bune rezultate pentru scopul amintit. Ajunge a mesteca 3 părți de petroleu cu 100 părți de apă, pentru a putea întrebuița această licôre ori și unde. Este chiar de ajuns a picura puțin petroleu său a unge cu o pēnă crepăturile și găurile podelei său ale mobilelor pentru a stērpi tot felul de insecte.

Bibliografiă.

Anuarul statistic al orașului București. Anul I 1879. Primăria orașului București (serviciul comunal de statistică). București, tipografia „Românul“, Carol Gôbl, strada Dômnei 14, 1879.

— Abonament la *Retăcirile lui Odysseu* poemă epico-traditională în 15 cânturi după Homer, traduse în versuri de Sim. P. Simon, stud. gimnasiale în Blăși. Un exemplar 50 cr. Drept model, etă tânguirea Penelopei pentru bărbatul ei Odysseu, (cântul XIV):

„O! străine, dare-ar cerul, să fiă cum mi-ai vorbit
Și să vină Odysseu bărbatul meu mult dorit!
Dare-ar Joe tunătorul, să s'audă vocea ta
Și să vină Odysseu să se întorne 'n țera sa!
Inșe vai! nu știu, nu știu, decât el s'ar întorna
Să mai vedă el vre-odată, pre scumpă muierea sa!
Sunt eu foarte întristată, când aud de al său nume,
Și nu este nici-un rēu, și un dor mai mare 'n lume,
Când muierea-și pierde sojul, a ei dulce mângâiere,
Cu care ea la olaltă, gustă bine și durere.
Tristă vai! mai este sôrtea, tristă-i inima cea pia
La acela ce în lume, a remas fără soții.
Vai de acelea ființe, de muierele cu dor
Care sunt în neferice, pierdându-și bărbatul lor!
Veđi-mē acum, străine! ochii-mi sunt două isvóre
Și sunt ei înșiși cu lacrimi, tot cu lacrimi ardătoare!
Astfel dișe Penelopa, și-umbra nēgră de pre vale
Cu amar se clătina, pētrunsă de a ei jale!

Deslegarea giciturii din N-rul 4:

București.

Deslegare nimerită primirăm dela: d-cle și d-rele: *Emilia* Onciu născ. *Ciavoșchi* din Usdin; *C. Blebea* din Brașov; d-nii: *G. Dragat* din Cilu; *I. Miclea* din Brosceni; *E. Curian* din Brașov; *D. Cergit* din Făgăraș; *V. Brendușan* din Blăși; *G. I. Sabovich*, *C. D. Minculescu* și *G. M. Zănescu* din Brașov; *D. C. Ionescu* din Brăila.

Posta Redacțiunei.

D-lui I. B., *Chișibaz*. Vē felicităm pentru talentul d-vôstră. Primim bucuros și prosă. — „Anthony.“ Primim bucuros.

Cu numărul de față se începe pătrarul al 2-lea al anului IV. Condițiunile de abonament se pot vedea în fruntea foii.